

DIPLOMADOLGOZAT

TOTYIK KINCSÓ

Emberi erőforrás Tanácsadó Szak

Budapest

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Emberi Erőforrás Tanácsadó szak

**A PEDAGÓGUSOK KÖZÖTTI NYELVI
KÜLÖNBSÉGEK VIZSGÁLATA**

Belső konzulens: Dr. Kolta Dóra

Egyetemi adjunktus

Készítette: Totyik Kincső

ZT52JK

Levelező tagozat

Intézet/Tanszék: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

/Humántudományi és Szakképzési Tanszék

Budapest

2023

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
2. A vizsgálat elméleti háttere	6
2.1. A pedagógus szerepe és készségei.....	6
2.2. A generáció fogalmának meghatározása	8
2.2.1. A pedagógusok generációinak áttekintése.....	9
2.3. Első generáció: Hagyományos pedagógusok	11
2.4. Második generáció: Modern pedagógusok	14
2.5. A pedagógusok hatékony kommunikációjának módszerei.....	17
2.5.1. A tanulókkal és a szülőkkel való kommunikációhoz használt technikák.....	17
2.5.2. Hasznos kommunikációs készségek a pedagógusok számára.....	20
2.5.3. A technológia, a kommunikáció és a megértés közötti szakadékok áthidalásának eszköze	22
3. Saját vizsgálat.....	26
3.1 Kutatási célok, kutatási kérdések, hipotézisek.....	26
3.1.1 Kutatási célok.....	26
3.1.2 Kutatási kérdések	26
3.1.3 Hipotézisek.....	28
1.2 A vizsgálat körülményei és helyszíne.....	28
1.3 Kutatás módszerek és minta bemutatása	29
3.3.1. Kutatás módszerek	29
3.3.2. A vizsgált minta bemutatása	30
3.4. Eredmények	31
3.4.1. A kérdőíves kutatás eredményei	31
3.4.2. Az esettanulmány eredményei.....	44
4. Következtetések és javaslatok.....	47
4.1. Következtetések	47
4.2. Javaslatok.....	48
5. Összefoglalás.....	50
Irodalomjegyzék	52
Mellékletek	56
1. sz. melléklet: Felhasznált kutatási kérdőív	56
2. sz. melléklet: Az esettanulmányhoz tartozó eset szövege	67
Függelékek	74
1. sz. függelék: A dolgozat tartalmi kivonata.....	74
2. sz. függelék:.....	76

1. Bevezetés

Az életem jelentős részét pedagógusok körében töltöttem el. Az első húsz évemben ezek a pedagógusok engem tanítottak és neveltek, majd belőlem is pedagógus vált az évekkkel. Úgy gondolom, hogy a pedagógusok és a diákok közötti hatékony kommunikáció elengedhetetlen a sikeres tanuláshoz. Megkönnyíti a megértést, ösztönzi az együttműködést, és olyan kapcsolatokat alakít ki, amelyek fontosak a tanulók tanulmányi teljesítményének előmozdításában. A jó pedagógusi kommunikáció lehetővé teszi a pedagógusok számára, hogy hatékonyan tartsanak órákat, megértsék a tanulók igényeit és értelmes visszajelzést adjanak, ami segíti a tanulók készségeinek és önbizalmának fejlődését. Emellett a nyílt kommunikáció párbeszédre ösztönzi a pedagógusok, a szülők és az adminisztrátorok közötti párbeszédet, ami elősegítheti a mindenki számára támogató tanulási környezet kialakulását.

Minden munkahelyre igaz, hogy a munkaező közötti megfelelő kommunikáció sokban hozzájárul a cég (esetünkben az intézmény) optimális működéséhez. A pedagógusok közötti hatékony kommunikáció elengedhetetlen az oktatási élmény biztosításához. Segít az egészséges szakmai kapcsolat kialakításában, ösztönzi az együttműködést, valamint elősegíti a tiszteletet és a megértést az osztályteremben. Lehetővé teszi a pedagógusok számára, hogy nyíltan megosszák egymással ötleteiket, érzéseiket és aggodalmaikat, hogy pozitív tanulási környezetet teremtsenek a diákok számára. Az idősebb pedagógusok szakértelme és tapasztalata sokat segített nekem, de úgy érzem, hogy én is segítséget tudok nyújtani nekik digitális kommunikációjuk fejlesztésében.

Az egyetemi gyakorlatok alatt a hallgatók sok tanítási órát tartanak a diákok számára, mégis egy munkahelyzetben, pályakezdőként nehezen találják meg elsőre a közös hangot a diákokkal, hiszen ebben a helyzetben már teljesen rá van utalva akár egyszerre harminc gyermek is. Mi az a téma, amiről lehet vagy érdemes velük beszélni? Mi az a stílus, amin keresztül a legkönnyebben, viszont a legtisztességtudóbban lehet velük közölni a tartalmakat? Hogyan kell viselkedni a diákokkal a tanítási órákon kívül? Hogy lehet elérni azt, hogy egyszerre szeressék és tiszteljék azt a pedagógust, aki lehet csak néhány évvel idősebb náluk? Szerintem ezeket a kérdéseket a pályája elején minden pedagógus megfogalmazza magában, hiszen ilyenkor minden olyan új és egyedi, hogy a könyvekben tanult formákat csak nehezen lehet ráilleszteni.

A szülőkkal való kapcsolattartásban a legtöbb pályakezdőnek semmilyen tapasztalata nincsen, hiszen a gyakorlatok során nem feltétel a szülőkkal való találkozás vagy beszélgetés. Szakmai szempontból velük a legnehezebb a kommunikáció kialakítása. Sokszor a szülők idősebbek, mint a pályakezdő fiatal, ez már egy hátrányt jelenthet a kölcsönös tisztelet kialakításában. Ezen kívül mind a két félnek az a célja, hogy a gyermek nevelése, oktatása minél színvonalasabb és hatásosabb legyen, ennek pedig kulcsa az, hogy a pedagógus és a gondviselők együtt tudjanak dolgozni.

A munkatársakkal való kapcsolatok kialakítása lehet a legkönnyebb kérdéskör, viszont itt is felmerülhet a kérdés, hogy egy fiatal, tapasztalatlan pályakezdő vajon hogyan tud egyenrangú lenni egy munkaközösségben, ahol több az idősebb, tapasztalt pedagógus. Ilyen nehéz elhinni azt, hogy ugyanabban a pozícióban dolgozó pedagógusok márpedig a legtöbb esetben segítséget és egy bázist tud nyújtani a pályakezdő társaiknak.

Ezekből mind látszik mennyi új élménnyel, ingerrel kell megküzdenie egy fiatalabb pedagógusnak, de mindegyiknek a kulcsa általában a kommunikáció. A pedagógusok kommunikáció szerintem mindig aktuális téma, hiszen minden diák korosztálynak megvannak azok a sajátosságai, amelyek mentén szoros és érthető kommunikációt lehet kialakítani. Viszont kérdés lehet az, hogy kinek sikerül könnyebben megtalálni ezt a kommunikációs hidat. Annak a pedagógusnak, aki évek óta a szakmában dolgozik és találkozott már rengeteg esettel, vagy annak a fiatal pedagógusnak, aki korban olyan közel áll hozzájuk, hogy könnyebben tud azonosulni a korosztállyal?

A téma szerintem azért jelentős, mert egy felnövekedő generáció nevelésének és tudásának sikeressége múlik azon, hogy milyen pedagógusokkal van dolguk, ez pedig a társadalmi tényezőket is nagyban befolyásolhatja. Az oktatás romlását nem csak az infrastruktúra adhatja, hanem az is, hogy a pedagógusok mennyire sikeresen és odaadóan végzik a feladataikat, amelyhez az kell, hogy a tanító, a diák, a szülő és az egész pedagógus munkaközösség csapatként dolgozzon össze a gyermekek oktatásának sikeressége érdekében.

Ezért is választottam témának a pedagógusgenerációk közötti nyelvi különbségek vizsgálatát. Nagyon foglalkoztat az, hogy a fiatalabb és az idősebb pedagógusgeneráció kommunikációja miben tér el vagy éppen miben különbözik. Úgy tapasztalom, hogy némi eltérés a két generáció között van, viszont arra még nem sikerült rájönnöm, hogy a sikerességükben van-e szignifikáns eltérés, esetleg mind a két csoport megfelelő a maga

módján. Céлом feltérképezni a pedagógusgenerációk kommunikációs szokásait, eszközeit, valamint a pedagógusok saját véleményére is nagyon érdekel, hiszen mindenki máshogy vélekedhet erről a témáról.

Össességében azért keltette fel ennyire ez a téma az érdeklődésemet, mert kíváncsi vagyok rá, hogy tényleg van-e bármi eltérés a két pedagóguscsoport között, vagy azáltal, hogy ugyan abban a szakmában dolgoznak és ugyan azokat célokat szolgálják a különböző generációk, ezek az esetleges kommunikációs szakadékok nem léteznek.

2. A vizsgálat elméleti háttere

2.1. A pedagógus szerepe és készségei

A pedagógusok a társadalom felbecsülhetetlen értékű tagjai, akiknek fontos feladata a tanulók oktatása és irányítása. A tanítás az egyik legösszetettebb munka, azonban ha helyesen végzik, hihetetlenül pozitív hatással lehet a társadalomra, mivel a tudás és a bölcsesség révén gazdagítja az embereket. A pedagógus szerepe összetett és sokrétű. A tanítás többről szól, mint a tartalmi ismeretek átadásáról, hanem arról is, hogy a tanuló egészét úgy fejlesszük, hogy sikeres, önálló tanulóvá váljon. A pedagógus szerepe alapvető fontosságú a diákok tanulmányi és társadalmi sikere szempontjából egyaránt. Pedagógusként sok különböző képességet kell alkalmazni annak érdekében, hogy a gyerekek a lehető legteljesebb mértékben kiaknázhassák a bennük rejlő lehetőségeket az osztálytermi és az azon kívüli környezetben egyaránt. A pedagógus olyan személy, aki létfontosságú szerepet játszik a diákok oktatásában. Mentorként, útmutatóként és példaképként működnek, segítve diákjaikat abban, hogy elérjék teljes potenciáljukat. A pedagógusoknak egyedülálló lehetőségük van a fiatal elmék formálására és a jövő generációjának megerősítésére.

A pedagógusok elsődleges feladata, hogy tudást adjanak át a tanulóknak és ösztönözzék őket a tanulásra, a fejlődésre. A pedagógusoknak képesnek kell lenniük arra, hogy inspirálják és motiválják diákjaikat, hogy minőségi fejlődést érjenek el az életükben, nemcsak a tudás, de egyéb más képességek terén is. Ezenkívül a pedagógusoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a tanulók megértsék az órán bemutatott anyagot, és útmutatást kell adniuk számukra a megértés érdekében. A pedagógusoknak határokat kell szabniuk a tanulók számára, és fegyelmet kell tartaniuk az osztályteremben. Fontosabb feladataik közé tartozik még a szülők tájékoztatása, valamint a pedagógustársak értesítése a munkájának eredményeiről. Szociális téren is nagy szerepet játszanak a tanulók életében, hiszen olyan mintákat mutat számukra, amely a diákok nevelését is befolyásolhatja (Cserné,2005).

Emellett az erős kommunikációs készségek is elengedhetetlenek a pedagógusok számára, hogy az üzeneteket világosan és hatékonyan tudják átadni. Emellett a

pedagógusoknak jó szervezőképességre van szükségük ahhoz, hogy hatékonyan tudják megtervezni a tanórákat, miközben figyelembe veszik az egyes tanulók egyéni igényeit. Az is fontos, hogy a pedagógusok alaposan értsék az általuk tanított tárgyat; ez lehetővé teszi számukra, hogy pontos és a diákok számára könnyen érthető magyarázatokat adjanak (Nikitscher, 2016).

A pedagógusoknak erős problémamegoldó képességgel is rendelkezniük kell, hogy meg tudjanak oldani minden olyan problémát, amely a tanítási órák alatt vagy bármely más, az iskolai élettel vagy magával a tanítási gyakorlattal kapcsolatos helyzetben (pl. tantervtervezés) felmerülhet. Emellett fontos, hogy a pedagógusoknak személyiségfejlesztő hatást kell gyakorolni, ez segít olyan környezetet teremteni, amelyben a tanulás a saját tempójában történhet, anélkül, hogy az órán elhangzó tananyag miatt sürgetve vagy túlterhelve éreznék magukat (Lenkovics, 2009).

A pedagógusok szerepköre a társadalomban is jelentős, és generációkon keresztül érezhető. A pedagógus szerepe a modern társadalomban az idők során átalakult, és a pedagógusok ma már kritikus szerepet játszanak a diákokkal való tartalmas kapcsolatok ápolásában. E kapcsolatokon keresztül a pedagógusok képesek hatékonyan alakítani és irányítani diákjaik nézeteit, attitűdjeit és meggyőződéseit. A pedagógusoknak hatalmukban áll olyan értékeket tanítani, mint a sokféleség tisztelete, a nyitottság, a problémamegoldó készség, a munkamorál és az együttműködés. Ezek az értékek elősegítik az erős személyközi kapcsolatok kialakulását, amelyek elengedhetetlenek a közösségen belüli pozitív társadalmi változások előmozdításához.

A pedagógusok szerves szerepet játszanak a társadalom alakításában azáltal, hogy segítik a fiatalokat olyan eredményes, erős erkölcsi értékekkel rendelkező polgárokká válni, akik pozitívan járulhatnak hozzá a társadalom egészének fejlődéséhez. A jó pedagógusok diákjaikra gyakorolt hatása a társadalom egészére kihat; ez lehetővé teszi a közösségen belüli egyének számára, hogy jobban tájékozottak legyenek a különböző témákban, és felkészültebbé váljanak a kritikus döntéshozatali folyamatokba, amelyek az egész lakosság javát szolgálják (Mészáros, 2015).

Továbbá a jó tanítási gyakorlatok elősegítik a szülők és a gyermekek közötti szorosabb kapcsolatok kialakulását a tanulmányi teljesítményre vonatkozó fokozott kommunikációnak köszönhetően. Ez lehetővé teszi a szülők számára a fejlődés szorosabb

nyomon követését, ami segíthet abban, hogy jobban bevonják őket gyermekük oktatási útjába (Ráczné & Virág, 2019).

2.2. A generáció fogalmának meghatározása

A generáció olyan emberek csoportjának leírására használt kifejezés, akik egy időben születtek, és hasonló tulajdonságokkal és tapasztalatokkal rendelkeznek. Gyakran használják az emberek különböző korszakainak megkülönböztetésére, mint például az X, Y és Z generáció. Minden generációnak lehetnek saját értékei, elképzelései, trendjei és nyelvezete, amelyek megkülönböztetik őket a többi generációtól (Howe et al., 2000).

Minden generáció más-más életeseményeket él át, amelyek értékek, kulturális irányzatok, hiedelmek és nyelvezet tekintetében megkülönböztetik őket a többi generációtól. A Baby Boomerek (1945-1960 között születettek) például a második világháború utáni gazdasági növekedést, valamint az 1960-as évek polgárjogi mozgalmait élték meg. Eközben az X generáció (1961-1980 között születettek) a technológiai fejlődés világába születtek bele, mint például a számítógépek és a mobiltelefonok; míg az Y generáció (1981-2000 között születettek) a technológia gyors változásait élték meg, beleértve a közösségi médiaplatformok, például a Facebook vagy az Instagram megjelenését (Mészáros, Lestyán, 2017).

Ezek a generációs különbségek félreértéseket okozhatnak a különböző korcsoportok tagjai között, mivel az idősebb generációk néha úgy érzik, hogy a fiatalabb generációk nem értik vagy nem tisztelik az értékeiket vagy meggyőződéseiket. Ez azonban nem mindig van így; a generációs különbségek nem feltétlenül intoleranciára vagy tiszteletlenségre utalnak, hanem inkább csak az élettapasztalatok különbözőségét tükrözik, amelyek az egyes generációk bizonyos kérdésekkel kapcsolatos nézeteit másképp alakítják, mint másokét (Szabó-Szentgróti et al., 2019)

A környezet, amelyben élünk, nagy hatással van az egyének gondolkodására és cselekvésére egy generáción belül. Az olyan társadalmi erők, mint a politika, a gazdaság és a technológia, minden generációt másként alakítottak, és minden új hullám új kihívásokat hoz, amelyekkel azoknak, akik átéljük, meg kell küzdeniük. A második világháború után

például példátlanul megugrott a születési ráta, ami miatt szakadék alakult ki a fiatalabb Baby Boomerek között, akik optimistán tekintettek a jövőjükbe, és az idősebb generációk között, akiket a háborúval kapcsolatos veszteségek feldolgozásával foglalkoztattak. Ezek a környezeti hatások hozzájárulnak az egyes nemzedékek életeseményekről alkotott nézeteinek kialakításához, ami megkülönbözteti őket egymástól, annak ellenére, hogy az egy korcsoporthoz való tartozás közös vonásai vannak (Strauss,- Howe, 1997).

2.2.1. A pedagógusok generációinak áttekintése

A pedagógusok esetében is beszélhetünk különböző generációkról, amelyeket oktatási módszerek és szemléletek mentén a legkönnyebb elkülöníteni. Az évek során pedagógusok generációi segítettek alakítani a tanulás és a fejlődés módját, a civilizáció legkorábbi időszakától napjainkig. A pedagógusok minden generációja hozta magával a maga egyedi vezérelveit és elképzeléseit, amelyek az idők során az oktatási rendszerek fejlődésével együtt fejlődtek.

A legrégebbi időkben a tanítás nagyrészt szóbeli volt, a szójhagyomány révén nemzedékről nemzedékre szállt. Az ókori Görögországban és Rómában a filozófiát és a matematikát akadémiának nevezett iskolákban tanulták. Az i. e. A 387-ben Athénban alapított Platón Akadémia a történelem egyik legkorábbi ismert oktatási intézménye volt. Az oktatás középpontjában a filozófia és a retorika állt, de sok más tárgyat is tanítottak, például földrajzot, zenét és művészetet. Az ilyen típusú oktatás megtanította a diákokat, hogy kritikusan gondolkodjanak környezetükről, és ötleteket dolgozzanak ki egy jobb társadalom érdekében (Hoffmann, 2009).

A középkori pedagógusok fontos szolgálatot tettek a középkori társadalomnak. Kulcsszerepet játszottak az oktatási rendszerben, és felelősek voltak a gyermekek vallási, etikai, filozófiai és tudományos neveléséért. Emellett nyelveket, retorikát, csillagászatot és matematikát is tanítottak a diákoknak. A középkori pedagógusok többnyire papok vagy szerzetesek voltak, akik kolostorokban vagy egyházakhoz kapcsolódó iskolákban oktattak. Néhányan azonban világi állami iskolákban is tanítottak. A pedagógusok különböző tanítási módszereket, például előadásokat és beszélgetéseket alkalmaztak, hogy átadják a tanulóknak a leckét. Ezek az előadások a klasszikus irodalomból, valamint a korszakban széles körben használt vallási szövegekből, például a Bibliából vagy a Koránból

merítették. A középkori pedagógusok az ismeretek átadása mellett jó értékeket és etikus viselkedést is közvetítettek diákjaiknak, segítve őket abban, hogy a társadalom jobb polgáraivá váljanak. (Fináczy, 1926). A középkori pedagógusok oktatása és nevelése tekinthető elsősorban a hagyományos tanítás alapjainak.

Az új korszakban különböző csoportok szorgalmazni kezdték az oktatáshoz való hozzáférés növelését, különösen a kisebbségek és az alsóbb osztályok körében. Ebben a korszakban az oktatás elsősorban magániskolákon keresztül folyt, például olyanokon, amelyeket vallási szervezetek vagy gazdag egyének alapítottak. Ez a fajta oktatás általában nagy fokú tudományos szigorral járt, a hallgatók olyan hagyományos tantárgyakat hangsúlyoztak, mint a nyelvtan, az irodalom és a filozófia. Az oktatási forrásokhoz való jobb hozzáférés azt is jelentette, hogy az emberek egyre írástudóbbakká váltak, és egyre inkább képesek voltak saját maguk olvasni vallási szövegeket, például a Bibliát, ami elősegítette a vakhitről vagy a tekintélyelvűségről a tanulásra és a kritikai vizsgálat környezetére való elmozdulást. A 20. század elejére az oktatási reformok újjáéledése jelentős változásokat hozott az osztályterekben. Az iskolák új tanítási módszereket kezdtek bevezetni, például a kooperatív tanulást és a problémaalapú tanulást, amelyek gyakorlatiasabb megközelítést adtak a tanulóknak a tanuláshoz. Ez végül a hallgatók tanulmányi teljesítményének javulását eredményezte. Bár ezeknek a módszereknek a többségét a modern osztályterekben is alkalmazzák, a pedagógusok szerepe oktatóról facilitátorra változott, azaz segítik a tanulókat saját tanulási folyamataikban azáltal, hogy olyan forrásokat biztosítanak, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy mélyebb szinten fedezzék fel érdeklődési körüket. Ezzel a váltással a pedagógusok most segíthetnek minden tanuló egyéni szükségleteinek kielégítésében, miközben fejlesztik a kreativitást és a kritikus gondolkodási készségeket, amelyek elengedhetetlenek az iskola utáni életben (Pukánszky, Németh, 1996).

A mai pedagógusoknak más kihívásokkal kell szembenéznük a technológia gyors fejlődése miatt, amely szinte egyik napról a másikra megváltoztatta a tanulási módot, például az online tanulási platformoknak és a virtuális osztálytereknek köszönhetően, ahol az emberek gyorsan hozzáférhetnek a világ minden tájáról származó információkhoz, vagy az interaktív tanuláshoz, amelyben részt vehetnek. tapasztalatok különböző országokból vagy kultúrákból származó társaikkal anélkül, hogy elhagynák otthonukat. Ennek eredményeként a mai pedagógusoknak olyan készségekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy ne csak hagyományos tantárgyakat tanítsanak,

hanem új technológiákat is beépítsenek az órákba, átnyúljanak időzónákon vagy kulturális határokon, hogy a világunk különböző részein élő diákok is ismereteket szerezzenek, korábban elérhetetlen volt a földrajzi korlátok miatt (Kovács, 2011).

A pedagógusok különböző generációi az idők során a különbségek ellenére is egy közös cél érdekében fogtak össze: minőségi oktatást biztosítani mindenki számára, fajra, nemre vagy társadalmi osztályra való tekintet nélkül, hogy a fiatalok fejleszthessék a kritikus gondolkodás képességeit, amelyek a sikerhez szükségesek most és a jövőben is (Gaskó et al., 2011).

2.3. Első generáció: Hagyományos pedagógusok

Az oktatási rendszer hatalmas változásokon ment keresztül az évek során, és ennek egyik nagyszerű példája a pedagógusok körüli változások attitűdben, elvárásokban és a kommunikációjukban. A pedagógusok a hagyományostól a modernig, a régitől az újig, a statikustól a dinamikusig jutottak. A pedagógusok első generációja hagyományos szemléletű és tanítási módszerekkel rendelkezett.

A hagyományos oktatásra elsősorban a frontális oktatási forma jellemző. Ilyenkor a pedagógus az, aki a csoporttal szemben beszél, a tanulók önálló véleménye, gondolata ebben a tanítási módszerben elhanyagolható. Jellemzője a hagyományos oktatási eszközök, azaz valós tárgyak, modellek, nyomtatott papír alapú eszközök és audiovizuális oktatási eszközök használata is. Ezek az eszközök a legtöbb intézményben a mai napig megtalálhatók, de nagyrészt felváltották őket az IKT eszközök. Az oktatás célja ekkor a gyors tudásátadás volt, melynek során előre elkészített sablonos oktatási anyagokat használnak. A tanulók dolgát az is nehezítette, hogy ezek miatt az általánosítások miatt ezek az anyagok nem voltak egyénre szabva, nem differenciáltak, ami nagymértékben hátráltatta a könnyű megértést. A tanítás fő helyszíne a tanterem. (Forgó, 2007). A hagyományos pedagógusok a fogalmak megértése helyett a tények bemagolására ösztönöztek a jó jegyek elérése érdekében. Ez a módszer általában a dátumok, képletek és idézetek memorizálását jelentette ahelyett, hogy megértették volna, hogyan alkalmazzák ezeket a valós élethelyzetekben, vagy miért fontosak egy adott kontextusban. A hagyományos pedagógusok szintén a bemagolást részesítették előnyben a kritikai gondolkodással szemben, ami azt jelentette, hogy a tanulók gyakran a tények felidézésének

képességét vizsgálták, ahelyett, hogy átgondolt kérdéseket tettek volna fel nekik arról, hogyan tudnák ezeket a tényeket felhasználni a problémák megoldására vagy a való világban való döntéshozatalra (Lee et al., 2016).

A hagyományos pedagógusok által az osztályteremben használt nyelvezet jelentős hatással van a tanulási eredményekre. A hagyományos osztálytermet a pedagógusközpontú oktatás jellemzi, ahol a pedagógus irányítja az információáramlást, a diákoktól pedig passzív hallgatóságot várnak el. Ilyen környezetben a pedagógusoknak bizonyos nyelvi formákat kell használniuk ahhoz, hogy hatékonyan tudják átadni a tudást és motiválni a diákokat. Ez jellemzően a közvetlen utasítás (kijelentő kijelentések, például "Most ezt csináld") vagy kérdés (nyílt végű kérdések feltevése, amelyek kritikus gondolkodásra ösztönzik a tanulókat). Emellett a hagyományos nyelv gyakran használ képletes kifejezéseket, például metaforákat és analógiákat, hogy a tanulók képzeletét megmozgassa (Dornai, 1994). A mai oktatásban még mindig a hagyományos, tantermi oktatás van túlsúlyban. A frontális oktatás során tényeket, adatokat és szabályszerűségeket tanulnak meg a diákok, a tudásrendszer zárt és tankönyv alapú. Ezt a hagyományos, zárt és lexikális oktatást egyre jobban váltja fel a modern, digitális pedagógia (Forgó, 2007).

A pedagógusok és a szülők közötti jó kommunikáció elengedhetetlen a diákok sikeres tanulásához. A kommunikáció kialakítása a tanév elején segíthet egy olyan pozitív kapcsolat kialakításában, amely elősegíti a nyílt párbeszédet, a megértést és az együttműködést. Ez azt is lehetővé teszi, hogy a szülők teljes körű tájékoztatást kapjanak minden változásról vagy kihívásról, amellyel gyermekük esetleg szembesül, és arról, hogyan tudják a legjobban támogatni őket. A pedagógusok a szülőkkel való kommunikáció leghatékonyabb módja a rendszeres kapcsolattartás, amely magában foglalhat e-maileket, telefonhívásokat, hírleveleket vagy személyes találkozókat.

A hagyományos szülő-pedagógus kommunikáció elsődleges előnye, hogy segít erős kapcsolatokat kialakítani az iskola pedagógusai és a családok között. Az olyan hagyományos módszerek, mint a személyes találkozók vagy fogadóórák lehetőséget nyújtanak a szülőknek arra, hogy megismerjék gyermekük pedagógusát, a pedagógusok pedig arra, hogy többet tudjanak meg a család háttéréről. Ezek az interakciók nagyobb bizalomhoz vezethetnek a felek között, ami viszont növeli a diákok motivációját,

elkötelezettségét és teljesítményét (Nikitscher, 2015). Fontos az is, hogy a szülők érezzék, gyermekük tanára támogatja őket, és megnyugtatja, hogy szükség esetén van segítség. Ez magában foglalhatja további források biztosítását vagy tanácsadást arra vonatkozóan, hogy miként lehet a legjobban támogatni gyermekeik tanulmányi fejlődését otthon. A tanár és a szülő közötti kölcsönös tiszteleten alapuló erős kapcsolat kiépítésével biztosítható, hogy mindkét fél együtt dolgozzon egy cél érdekében, azaz a lehető legjobb tanulási lehetőségeket és oktatási eredményeket biztosítsa a tanulóknak (Deslander et al., 2015).

A szülő-pedagógus kommunikáció hagyományos módszerei ma is fontos szerepet játszanak az oktatásban a digitális formák egyre nagyobb elterjedtsége ellenére. A legfontosabb előny, hogy ezek az interakciók elősegítik az iskolai személyzet és a családok közötti erős kapcsolatok kialakulását, ami a tanulók jobb teljesítményéhez vezet (T-tudok, 2013). Tagadhatatlan, hogy a technológia forradalmasította a tanulás és az egymással való kapcsolattartás módját, különösen az oktatási ágazatban. A különböző technológiai eszközök bevezetése az osztálytermekben lehetővé tette a pedagógusok számára, hogy túllépjenek a hagyományos tanítási módszereken, és új módszereket fedezzenek fel a tanítás és a diákok bevonása terén.

Bár ezt a változást sokan üdvözlötték, néhány, a hagyományosabb tanítási módszerekhez szokott pedagógus számára kihívást jelentett. Az idősebb pedagógusok számára ez az átállás a technológia tantermi használatára meglehetősen ijesztő lehet. Ennek ellenére elengedhetetlen, hogy az oktatók a technológia előnyeire összpontosítsanak a tanulási környezetben. A technológia az erőforrások és anyagok szélesebb köréhez biztosít hozzáférést a tanulóknak, elősegítheti a problémamegoldó készségek fejlesztését, valamint elősegíti az együttműködést és a kommunikációt. Támogathatja az oktatókat is azáltal, hogy hatékonyabban oszthatják ki a feladatokat, gyorsabban és pontosabban értékelhetik és értékelhetik a tanulók munkáját, és valós idejű visszajelzést adnak. (Molnár, 2008).

A technológia használata számos előnnyel jár a pedagógusok számára, vannak olyan kihívások, amelyeket le kell küzdeniük, ha teljes mértékben ki akarják használni a benne rejlő lehetőségeket. Először is, sok pedagógusnak nehézséget okozhat, hogy lépést tartson a technológia folyamatosan fejlődő jellegével, mivel az utóbbi években gyorsan fejlődött; így nehezebben tudják beépíteni az új technológiákat a tanterveikbe, vagy megszokni annak funkcióit a fiatalabb társaikhoz képest. Másodszor, a pedagógusoknak azt is meg kell érteniük, hogyan lehet a legjobban kihasználni a technológiai eszközöket, hogy azok

inkább kiegészítsék, mintsem elvonják a tanulási tevékenységeket. Egyes pedagógusok óvatosak lehetnek az ismeretlen technológiák használatával kapcsolatban, mivel félnek a kudarctól vagy a szégyentől, ha valami rosszul sül el az óra során (Kárpáti&Hunyadi, 2009)

2.4. Második generáció: Modern pedagógusok

A 21. század számos változást hozott a pedagógusi szakmában és abban, ahogyan a pedagógusok a diákokhoz viszonyulnak. Ahhoz, hogy megfeleljenek az új korszak igényeinek, a modern pedagógusoknak olyan készségekkel kell rendelkezniük, amelyek egyszerre sokrétűek és speciálisak. Ezek a készségek lehetővé teszik számukra, hogy egészségesebb tanulási környezetet alakítsanak ki, és biztosítsák, hogy a diákok minőségi oktatásban részesüljenek.

A modern pedagógusoknak mindenekelőtt erős kommunikációs készségekkel kell rendelkezniük. Ez nemcsak az információk hatékony közvetítéséhez fontos, hanem a diákokkal való kapcsolatépítéshez is. A hatékony kommunikáció segít a pedagógusoknak olyan nyitott tanulási környezetet teremteni, amelyben minden diák biztonságban és tiszteletben érzi magát. A kommunikáció lehetővé teszi a pedagógusok számára, hogy világosabban elmagyarázzák a fogalmakat, és megtudják, hogy a diákjaik megértették-e az általuk tanított anyagot. Ez ösztönzi az aktív részvételt az órán, valamint a társaik közötti együttműködést, ami elengedhetetlen a sikeres tanuláshoz (Pálvölgyi, 2015).

Egy másik fontos készség, amellyel a modern oktatóknak rendelkezniük kell, a technológiai ismeretek. A technológia az oktatási folyamat elengedhetetlen részévé vált, és sokféleképpen használják, például online órákon, multimédiás prezentációkon, online teszteléseken és kutatási eszközökön. A technológia hatékony használatának ismerete hozzájárul az oktatás hatékonyságának növeléséhez, ami általánosságban jobb tanulási eredményeket adhat. A technológia további platformot biztosít a tanárok és a diákok közötti interakcióhoz, ami segít szorosabb kapcsolatok kialakításában közöttük. Lehetővé teszi a tanulók számára bizonyos készségek fejlesztését, mint például a problémamegoldás, a kritikus gondolkodás, a kreativitás és az együttműködés, amelyek elengedhetetlenek a sikerhez a gyorsan változó világban (Lévai,2015).

Ezen készségek mellett a modern oktatóknak figyelmes hallgatóknak kell lenniük, akik aktívan figyelik diákjaik viselkedését az órán vagy olyan tanórán kívüli tevékenységek során, mint például kirándulások, projektek stb., hogy felismerjék a tanulók tanulmányi vagy személyes problémáit vagy nehézségeit, mielőtt azok problémássá válnának. vagy kezelhetetlen. Ehhez türelemre és empátiára van szükség a tanártól, hogy mélyebben megértse, mi játszódik le fiatal pártfogoltjaik fejében, ahelyett, hogy gyorsan válaszolhatna az órán feltett kérdésekre (Tamusné, 2011).

Mindezek a készségek szerves részét képezik annak, hogy mitől lesz manapság modern pedagógus egy olyan személy, aki rendelkezik mind a hagyományos tanítási módszereken alapuló ismeretekkel, mind pedig a 21. századi tanulók igényeinek kielégítésére szabott speciális ismeretekkel. Csak egy ilyen megközelítés révén válhatnak a jövő nemzedékei jól képzett egyéniségekké, akik képesek lesznek az élet által eléjük állított bármilyen kihívást felvállalni.

A modern tanítás az évek során jelentősen megváltozott, és ezzel együtt az osztályterekben használt nyelv is világszerte. Az informális és a formális kommunikációs stílusoktól a pedagógus által irányított és a diákok által vezetett foglalkozásokig a modern pedagógusok ma már számos megközelítés közül választhatnak a tanórák és az oktatás megtartása során.

Az, ahogyan a pedagógusok verbálisan és nonverbálisan kommunikálnak diákjaikkal, alapvető fontosságú a hatékony tanulási környezet megteremtéséhez bármely osztálytermi környezetben. A közvetlen tanítási módszerek és a párbeszédesebb megközelítések kombinálásával - megfelelő nonverbális jelzésekkel kombinálva - a modern pedagógusok jobban képesek a diákjaik bevonására, miközben hatékonyan közvetítik az összetett fogalmakat. Ennek az osztálytermi kultúrára gyakorolt hatása is messzemenő: lehetőséget biztosít a pozitív megerősítésre, ami elősegíti a tanulók motivációját, valamint az órákon tanult anyag mélyebb megértését. Összességében tehát világossá válik, hogy a nyelv milyen fontos szerepet játszik a sikeres tanítási gyakorlatban; ezt minden modern pedagógusnak szem előtt kell tartania, amikor bármilyen háttérű tanulókkal dolgozik (Antalné Szabó, 2016).

Az elmúlt években a pedagógusok és a szülők közötti digitális kommunikációs módszerek a kényelmük miatt óriási népszerűségegre tettek szert. Ezek a módszerek lehetővé teszik a pedagógusok számára, hogy gyorsan küldjenek értesítéseket. A pedagógusok emellett e-mailben vagy más online üzenetküldő szolgáltatásokon keresztül könnyedén válaszolhatnak a szülők kérdéseire vagy aggályaira. Ez gyorsabb válaszadást tesz lehetővé, mint a hagyományos eszközök, például a telefonhívások vagy levelek, így könnyebb a szülőkkel a tanulójuk oktatásával kapcsolatban maradni.

A kényelem mellett a modern digitális kommunikációs módszerek jobb együttműködést is lehetővé tettek a tanárok és a szülők között, amikor hatékony tanulási környezetet teremtenek a tanulók számára. Sok iskola például ma már használ olyan alkalmazásokat, amelyek lehetővé teszik a szülők számára, hogy valós időben online hozzáférjenek gyermekük osztályzataihoz. tanárok és szülők egyaránt – túlzottan támaszkodnak rá. Ha nincs személyes interakció, akkor mindkét fél nehezen tudja megérteni egymás álláspontját, ami tovább mélyítheti a félreértéseket (Lannert& Szekszárdi, 2015).

A tanárok számos stratégiát alkalmazhatnak, hogy a digitális kommunikáció modern módszereinek segítségével tovább erősítsék a kapcsolatukat a szülőkkel. Ha a tanulók és a szülők ugyanahhoz a rendszerhez férnének hozzá, akkor mindkettőjük számára sokkal könnyebb lenne nyomon követni a soron következő feladatokat és teszteket, és aktívabban részt vehetnének egymás digitális kommunikációjában (eSchool News Staff., 2018). Végül egy olyan online fórum, ahol minden érintett érdekelt fél közvetlenül kapcsolatba léphetne egymással a diákjaik tanulmányaival kapcsolatos kérdéseikkel vagy aggályaikkal kapcsolatban, felbecsülhetetlen értékű forrást jelentene ahhoz, hogy mindenki naprakészen tudja, mi történik az osztálytermi környezetben (Hoffman et al., 2017).

A pedagógus-szülő kommunikáció modern módszerei számos előnnyel járnak, többek között lehetővé teszik a nyílt párbeszédet a gyermek oktatási folyamatában érintett összes érdekelt fél között; lehetőséget biztosítanak a tanórán belül és kívül zajló fontos eseményekkel kapcsolatos információk gyors közlésére; elősegítik az együttműködést az összes érintett fél között; és végül mindenkinek hozzáférést biztosítanak az iskolán belül és kívül elérhető erőforrásokhoz, amelyek segíthetnek a diák tudományos és személyes támogatásában (eSchool News Staff., 2018). Emellett ma már számos olyan stratégia is

elérhető a pedagógusok számára, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy a digitális kommunikáció modern formáival tovább erősítsék a kapcsolatukat a szülőkkel, ideértve az online portálok/fórumok létrehozását; hozzáférést biztosítanak olyan rendszerekhez, mint például információs portálok; fórumokat biztosítanak, ahol az összes érdekelt közvetlenül kapcsolatba léphet egymással; stb (Hoffman et al., 2017). Világos tehát, hogy a digitális kommunikáció modern formáinak felhasználásával nagymértékben javulhat a pedagógusok/szülők/diákok közötti kapcsolat, ami jobb általános oktatási tapasztalatokhoz és eredményekhez vezet.

A modern oktatók a technológiát használják osztálytermeikben, hogy hatékonyabbá és érdekesebbé tegyék a tanítást. Ez jelentős hatással volt a diákok mai tanulási módjára és a pedagógusok tanítására.

A technológia tantermi használata jelentősen megnövekedett az elmúlt évtizedben. A tanároknak most számos lehetőségük van arra, hogy a technológiát beépítsék óráikba. A technológia felhasználható oktatási célokra, például anyagok bemutatására, interaktív tevékenységek biztosítására és a tanulók visszajelzésére. Használható olyan adminisztratív feladatokhoz is, mint a tanulók előrehaladásának nyomon követése és a feladatok osztályozása. A technológia számos eszközt kínál, amelyek lehetővé teszik a pedagógusok számára, hogy az órákat a tanulók egyéni igényeihez és érdeklődéséhez igazítsák (Bereczki,2019).

2.5. A pedagógusok hatékony kommunikációjának módszerei

2.5.1. A tanulókkal és a szülőkkel való kommunikációhoz használt technikák

A tanítás olyan szakma, amely a készségek és technikák széles skáláját igényli a tanulókkal és a szülőkkel való hatékony kommunikációhoz. A kommunikációnak számos különböző módszere van, amelyekkel biztosítható az elvárások megfogalmazása, az információk és utasítások megértése, a visszajelzés, valamint a pedagógus és a tanuló/szülő közötti kapcsolat hatékony fenntartása.

A pedagógus számára a tanulókkal/szülőkkel való hatékony kommunikáció egyik legfontosabb módja a világos elvárások megfogalmazása. A pedagógus elvárásait

egyszerűen kell megfogalmazni, gyakran meg kell erősíteni és igazságosan kell alkalmazni. Általában ezeknek az elvárásoknak tartalmazniuk kell az órán tanúsítandó viselkedésbeli elvárásokat, az egyes tantárgyakhoz kapcsolódóan elvégzendő feladatokat, valamint viselkedési következményeket arra az esetre, ha a tanulók nem teljesítik ezeket. Az egyértelmű elvárások meghatározása lehetővé teszi mind a tanulók, mind a szülők számára, hogy megértsék azokat a határokat, amelyeken belül az iskolai órák alatt meg kell tartaniuk a viselkedésüket (Somogyvári, 2021).

A szóbeli és írásbeli kommunikáció az egyik legelterjedtebb kommunikációs módszer, amelyet a pedagógusok alkalmaznak a tanulókkal és a szülőkkel való kommunikáció során. A verbális kommunikáció lehetővé teszi a pedagógusok számára, hogy egyértelműen elmagyarázzák az utasításokat, és visszajelzést adjanak a tanulók munkájáról vagy viselkedéséről. Például a tanár elmagyarázhat egy utasítást szóban az órán, vagy szóbeli jelzésekkel ösztönözheti tanulóit a részvételre; míg a szülői értekezleten szóban vagy írásban magyarázatot adhat a tanulók előmenetelére vagy az osztályteremben felmerülő problémákra. A beszéd vitathatatlanul az egyik legfontosabb kommunikációs módszer, amelyet a pedagógusok használnak, mivel lehetővé teszi számukra, hogy világosan kifejezzék gondolataikat, ugyanakkor rugalmasságot adnak számukra, hogy a helyzettől függően módosítsák utasításaikat vagy visszajelzéseiket (Somogyvári, 2021). Az írásbeli kommunikációs formák, mint például az e-mailek vagy a feljegyzések szintén fontos eszközei a pedagógusok hatékony kommunikációjának mind a diákokkal, mind a szülőkkel. Ez több időt biztosít a pedagógusoknak a válaszadás előtt, ami segíthet, ha a válaszadás előtt további tisztázásra van szükség más forrásokból történő kutatással; ugyanakkor részletesebb magyarázatot ad az egyes témákról, mint amit csak szóban el lehetett volna érni (Molnár, 2017). Az írásbeli formanyomtatványok lehetővé teszik a feljegyzések vezetését is, ami segíthet nyomon követni a tanulók fejlődését hosszabb időn keresztül; különösen akkor, amikor a tanulók tanulmányi eredményeiről írnak jelentéseket, vagy ha az iskolai órákon belül olyan különleges kérdések merülnek fel, amelyeket idővel dokumentálni kell.

A nonverbális kommunikáció a tanulókkal/szülőkkel való kommunikáció másik fontos módszere, amely a verbális kommunikációs formákkal kombinálva rendkívül hasznos lehet. A nem verbális kommunikáció fontos eleme a sikeres tanításnak és tanulásnak. A pedagógusok nem verbális jelzésekkel segítik a diákok tanulását, motiválják a diákokat, és kellemes tanítási környezetet teremtenek. A nem verbális kommunikáció olyan dolgokat

foglal magában, mint a testbeszéd, az arckifejezés, a gesztusok, a testtartás és a szemkontaktus. A nem verbális kifejezések, mint például a testbeszéd vagy az arckifejezés, egy további jelentésréteget közvetítenek, mint amit a szavak önmagukban kifejezhetnek. Például, amikor a pedagógus az órán utasításokat ad, a kézmozdulatokat vagy arckifejezéseket is hozzáadhat, amelyek segítenek bizonyos pontok hangsúlyozásában; míg a szülő-pedagógus megbeszélések során olyan testbeszédet használhat, mint például az előre hajlás, hogy kifejezze érdeklődését a szülő által elmondottak iránt, vagy bólintással fejezheti ki egyetértését bizonyos pontokkal, amelyeket a beszélgetésben részt vevő bármelyik fél mond (Szökö, 2020).

Az a pedagógus, aki hatékonyan használja a nem verbális kommunikációt, nagy hatással lehet arra, hogy diákjai hogyan értik meg a tananyagot, vagy kiemelheti a mondanivaló fontosságát az adott pillanatban. Amikor például egy különösen érzékeny témát vitatnak meg az osztályteremben, a pedagógusok arckifejezéssel és testbeszéddel jelezhetik, hogy figyelmesen figyelnek, és nyitottak a tárgyról folytatott tiszteletteljes párbeszédre. Ezen túlmenően, amikor fontos dolgot mondanak vagy valami bonyolult dolgot magyaráznak el, a pedagógusok a hangsúlyozás érdekében felállhatnak kitárt karral, vagy összecsapathatják a kezüket maguk előtt. Továbbá azok a pedagógusok, akik a nem verbális kommunikációt beépítik a tanítási gyakorlatukba, általában azt tapasztalják, hogy a diákjaik jobban reagálnak, mert ez a bizalom és a tisztelet légkörét teremti meg a pedagógus és a tanuló között. A nem verbális kommunikáció tehát a pedagógusok és a tanulók/szülők közötti megértés egy további formáját teremti meg, amely gyakran hasznosnak bizonyulhat a tanulók fejlődéséről vagy az osztálytermi környezetben felmerülő kérdésekről folytatott beszélgetések során (Baracsi, 2010).

Nyilvánvaló, hogy különböző tanítási technikák állnak rendelkezésre, amelyek lehetővé teszik a pedagógusok számára, hogy hatékonyan kommunikáljanak mind a diákokkal, mind a szülőkkel. Ezek a technikák közé tartozik az egyértelmű elvárások kialakítása verbális jelzésekkel, például az utasítások világos magyarázatával vagy a következmények megismétlésével, ha ezek az elvárások nem teljesülnek; a nem verbális kifejezések, például a testbeszéd vagy az arckifejezések használatával; valamint az írásbeli formák, például a szülőket a tanulói fejlődési jelentésekről tájékoztató e-mailek, valamint a tanulói viselkedési problémákat hosszabb időn keresztül dokumentáló feljegyzések. Helyes alkalmazásuk esetén ezek a stratégiák nagyobb rálátást engednek a pedagógusoknak arra, hogy miként tudják a legjobban támogatni a tanulók és a szülők közötti kapcsolatokat,

hogy az oktatási környezetben minden érintett fél pozitív tanulási eredményekre törekedhessen minden érintett számára.

2.5.2. Hasznos kommunikációs készségek a pedagógusok számára

A hatékony kommunikáció a kulcsa annak, hogy megértsük saját és mások korlátait és erősségeit, azonban ezt a képességet nehéz elsajátítani. Szerencsére vannak olyan stratégiák, amelyeket alkalmazni lehet a pedagógiában. A pedagógia azokat a módszereket, technikákat, megközelítéseket és stratégiákat jelenti, amelyeket a pedagógusok az osztályteremben alkalmaznak a diákok tanítása során.

A pedagógusoknak tisztában kell lenniük saját képességeikkel, például az osztályterem-irányítással, az óratervezéssel, az értékelési stratégiákkal, a kommunikációs módszerekkel és a tananyaggal kapcsolatos ismeretekkel. Az erősségeik ismerete lehetővé teszi számukra, hogy azokra a területekre összpontosítsanak, amelyekben nagyobb tapasztalattal rendelkeznek, vagy amelyekben nagyobb a tudásuk. Hasonlóképpen, a gyengeségeik ismerete lehetővé teszi számukra, hogy a sikeres tanításhoz szükséges készségek fejlesztésére összpontosítsanak. Ezekre többek között azért van szükség, hogy a pedagógusok, a tanulók és a szülei között megfelelő minőségű kapcsolat alakuljon ki a sikeres oktatás érdekében (Szököl, 2020).

Az egyik legfontosabb stratégia az aktív hallgatás. Az aktív hallgatás nem csak azt jelenti, hogy meghallgatjuk, amit valaki mond, hanem azt is, hogy valóban megértjük a nézőpontját azáltal, hogy kérdéseket teszünk fel, átfogalmazzuk a gondolatait, és visszajelzést adunk. Ez a technika lehetővé teszi, hogy az emberek jobban megértsék egymás érzéseit és szándékait. Emellett az aktív hallgatás segít kiküszöbölni a félreértéseket azáltal, hogy biztonságos teret biztosít a két ember közötti kommunikációnak, amely ösztönzi a nyitottságot és az őszinteséget (Somogyvári, 2021). Fontos, hogy mindenki érezze, hogy a mondanivalóját meghallgatják, és az aktív hallgatás remek módja ennek. A hallgató nem csak az elhangzottakra figyel, hanem a szavak mögött meghúzódó érzésekre, attitűdökre is. Az aktív hallgatás megköveteli a beszélő érzéseinek és érzelmeinek, valamint nézőpontjának megértését. Ez magában foglalja a verbális és nonverbális jelzéseket, mint például a bólogatás, a szemkontaktus fenntartása és az elmondottak ismétlése a megértés biztosítása érdekében. Az aktív hallgató tiszteletét fejezi

ki a beszélő iránt azáltal, hogy elismeri gondolatait, elképzeléseit és véleményét, miközben kerül az ítélezést vagy a kritikát. Az osztálytermi környezetben ez olyan együttműködésen alapuló megközelítést hoz létre, amelyben mind a tanár, mind a diák értelmes párbeszédet folytat. Ezenkívül a tanárok pozitív megerősítést nyújthatnak, ha észreveszik, hogy a tanulók aktívan részt vesznek az egymással folytatott beszélgetésekben, vagy átgondolt válaszokat adnak az órai megbeszélések során. Ez a gyakorlat segíthet a bizalom kialakításában tanár és diák között, megmutatva, hogy a tanár értékeli a véleményüket, és kritikus gondolkodásra ösztönzi őket (Szököl, 2020).

Egy másik módja annak, hogy hatékonyan megértsük egymást, a nyílt párbeszéd. A nyílt párbeszéd olyan környezetet teremt, amelyben mindkét fél elég biztonságban érzi magát ahhoz, hogy nyíltan, ítélet és kritika nélkül kifejezze gondolatait. Ez a stratégia különösen előnyös a konfliktusok megoldása során, mert lehetővé teszi az egyének számára, hogy megosszák véleményüket anélkül, hogy félnének a következményektől. Ezenkívül a nyílt párbeszéd megakadályozza az információ eltorzulását, mivel mindkét fél közvetlenül megvitathatja egymással ugyanazt a témát (Somogyvári, 2021).

A türelem elengedhetetlen, amikor megpróbáljuk megérteni egymás korlátait és erősségeit. A türelem időt ad az egyéneknek az önreflexióra, ami segíthet nekik abban, hogy rálátást nyerjenek önmagukra, valamint a másik személlyel való kapcsolatukra. A türelem azt is megakadályozza, hogy a konfliktusok túl gyorsan eszkalálódjanak, mivel több időt hagy az egyéneknek a gondolkodásra, mielőtt cselekednének az érzelmeik alapján (Bóra, 1994).

Emellett a pedagógusok számára ugyanilyen fontos, hogy tisztában legyenek diákjaik erősségeivel. Ezáltal olyan tanulási környezetet tudnak teremteni, amely a különböző tanulási stílusoknak megfelel. Egyes tanulók például vizuális segédeszközökkel tanulnak a legjobban, míg mások jobban reagálnak a szóbeli oktatásra vagy a kinezetikus tevékenységekre. Lényeges, hogy a pedagógus tisztában legyen ezekkel a különböző tanulási stílusokkal, hogy meghatározhassa, hogyan tud a legjobban foglalkozni az egyes tanulókkal, és hogyan tudja biztosítani, hogy a lehető legtöbbet hozzák ki a tanulási élményből. Továbbá fontos, hogy a pedagógusok tisztában legyenek a tanulók előtt álló kihívásokkal, például a fizikai vagy mentális egészségi problémákkal vagy a nyelvi akadályokkal, amelyek akadályozhatják a tanulást. E kihívások megértése lehetővé teszi a pedagógusok számára, hogy az oktatást ennek megfelelően alakítsák ki, így minden diák

profitálhat az órából, függetlenül az egyéni szükségleteiktől vagy az előttük álló kihívásoktól (Habók, 2017).

Végül pedig egymás erősségeinek és nehézségeinek megértése segít a pedagógusok és a diákok közötti bizalom kialakításában is; ez a sikeres tanítás szerves része. Ha mindkét fél megérti egymás képességeit, az segíthet egy erősebb kapcsolat kialakításában, valamint egymás véleményének és ötleteinek tiszteletben tartásában. Ez egy együttműködőbb környezethez vezethet, ahol mindkét fél nyugodtan megbeszélheti az órán felmerülő problémákat. Végül soron ez a diákok nagyobb elkötelezettségéhez vezet a megvitatott anyaggal kapcsolatban, valamint jobb eredményekhez, amelyek mindkét félre pozitívan hatnak (Széll et al., 2018).

Összefoglalva, elengedhetetlen, hogy mind a pedagógusok, mind a diákok megértsék egymás erősségeit és korlátait a pedagógia terén, hogy az oktatási folyamat minden résztvevője a lehető leghatékonyabban profitálhasson belőle. A pedagógus és a diák közötti kölcsönös tisztelet révén az órák az egyéni tanulási stílusokhoz igazíthatók, miközben olyan légkört teremthetnek, amely összességében pozitív eredményekhez vezet.

2.5.3. A technológia, a kommunikáció és a megértés közötti szakadékok áthidalásának eszköze

A technológia gyorsan vált a kommunikáció és a megértés közötti szakadékok áthidalásának hatékony eszközévé a pedagógiában. A pedagógusok számos kreatív digitális platform segítségével ma már könnyedén kapcsolatot teremthetnek a diákokkal a fizikai távolságokon túl is. Ez lehetővé tette a tartalmasabb elkötelezettséget és a hatékonyabb tanulást, akár távolról is. Emellett a technológia lehetővé teszi, hogy nagy mennyiségű adatot könnyen tároljunk és gyorsan hozzáférjünk, így biztosítva, hogy az információk mind a pedagógusok, mind a diákjaik számára könnyen elérhetőek legyenek. Azt is lehetővé teszi, hogy olyan online kurzusokat és programokat fejlesszünk ki, amelyek az egyes diákok igényeihez igazodnak, és így minden eddiginél könnyebben megérthetik az összetett témákat. Továbbá olyan virtuális osztálytermek jöttek létre, amelyek megkönnyítik a világ különböző pontjain élő pedagógusok és diákok valós idejű együttműködését. Így a technológia szerves szerepet játszik pedagógiai modelljeink

átalakításában, mivel megkönnyíti a tanulók számára a tananyag megértését, és összességében jobb oktatási eredményeket segít elő.

A technológia az életünk mindenütt jelenlévő részévé vált, és a pedagógia területén felbecsülhetetlen értékű eszközzé vált a kommunikáció és a megértés hiányosságainak áthidalására. A technológia pedagógiai gyakorlatban történő alkalmazásával a tanárok új utakat nyithatnak a tanulás megkönnyítésére, magával ragadó élmények létrehozására és tartalmas kapcsolatok kialakítására a tanulókkal. Kezdjük azzal, hogy a technológia javíthatja a tanárok és a diákok közötti kommunikáció szintjét. A digitális eszközök, például a közösségi média platformok lehetővé teszik az oktatók számára, hogy személyesebb szinten léphessenek kapcsolatba a tanulókkal. Ez felhasználható a kapcsolatok ápolására és egy nyitott környezet kialakítására, ahol tanár és diák egyaránt szabadon kifejezheti gondolatait anélkül, hogy félne az ítélettől. Ezek a platformok az oktatók könnyedén kapcsolatba léphetnek diákjaikkal, vagy emlékeztetőket küldhetnek a közelgő órai tevékenységekről vagy határidőkről. Az oktatók blogokat vagy vitafórumokat is használhatnak, hogy visszajelzést adjanak a feladatokról vagy más tananyagokról, ami ösztönzi a tanulók közötti együttműködést, és segíti őket abban, hogy egymás nézőpontjából tanuljanak (Czékmán, 2016).

A technológia egy másik módja a kommunikációs szakadékok áthidalásának az, hogy hozzáférést biztosít olyan forrásokhoz, amelyeket a pedagógusoknak egyébként nehéz vagy lehetetlen lenne biztosítani. A virtuális kirándulások például lehetővé teszik a tanulók számára, hogy az osztályterem kívüli helyeket is felfedezzék anélkül, hogy el kellene hagyniuk azt. Az ilyen típusú interaktív élmények segítik a tanulást azáltal, hogy a tanulók közvetlenül megismerkedhetnek olyan ismeretlen témákkal vagy ötletekkel, amelyekkel egyébként talán nem találkoznanak (Vehrer, 2018). A pedagógusok emellett olyan technológiákat is használhatnak, mint a videokonferencia-eszközök vagy online oktatási platformok, hogy kapcsolatot teremtsenek a távoli tanulókkal, akik nem tudnak fizikailag részt venni az órán. Ezek az eszközök lehetővé teszik a pedagógusok számára, hogy helytől vagy körülményektől függetlenül egyenlő hozzáférést és minőségi oktatást biztosítsanak, és így összességében befogadóbb környezetet teremtsenek.

Az információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközök használata a pedagógiában fontos tényezővé vált a modern oktatásban. Az IKT-eszközök lehetőséget nyújtanak a pedagógusoknak a tanulási élmény fokozására, a tanulók együttműködésének

és kreativitásának elősegítésére, az adatelemzési készségek fejlesztésére és a tanulók számára vonzó tanulási környezet kialakítására. Az IKT-eszközök jelentősen javíthatják a tanítást és a tanulást azáltal, hogy lehetővé teszik a pedagógusok számára, hogy hatalmas mennyiségű oktatási anyaghoz férjenek hozzá online, lehetővé teszik a diákok számára, hogy együttműködjenek a projektekben, interaktívabbá és vonzóbbá teszik a tanórákat, a tanulók elkötelezettségét és motivációját növelik azáltal, hogy a formatív értékelés révén időben visszajelzést adnak, és hozzáférést biztosítanak a multimédia-alapú tartalmakhoz, például videókhoz vagy podcastokhoz, amelyek magával ragadóbb élményt nyújthatnak a tanulók számára. Emellett az IKT-eszközök használata lehetővé teszi a tanórák tempójának nagyobb mértékű ellenőrzését, amely a tanulók különböző igényeihez igazítható. Hatékony értékelési módszereket is kínálnak, amelyek a tanított témák jobb megértése révén a tanulók teljesítményének javulásához vezetnek. A pedagógus szemszögéből nézve az IKT-eszközök megkönnyítik az órák tervezését, mivel lehetővé teszik a pedagógusok számára, hogy könnyen nyomon kövessék a jelenléti íveket vagy a teljesítményértékeléseket, illetve, hogy valós időben osszák meg a forrásokat a kollégákkal, ezáltal sokkal könnyebbé téve az órák megtartását. Összességében az IKT-eszközök számos előnyt ígérnek, amelyek bizonyítottan hatékonyan javítják a tanítási és tanulási eredményeket (Námetovszki, 2013).

A technológia segíthet áthidalni a megértésbeli különbségeket azáltal, hogy támogatást nyújt a differenciált oktatási technikákhoz. A differenciált oktatás egy olyan tanítási megközelítés, amely lehetővé teszi a pedagógusok számára, hogy az oktatást kifejezetten az egyes tanulók egyedi igényei és képességei alapján alakítsák ki. A technológia ezt azáltal teszi lehetővé, hogy hozzáférést biztosít számos eszközhöz, mint például az adaptív tanulási szoftverek, amelyek lehetővé teszik a pedagógusok számára, hogy a tanulási tapasztalatokat a tanulók egyéni fejlődése és érdeklődése alapján testre szabják; az oktatási játékok, amelyek különböző szinten vonzzák a tanulókat; és a virtuális valóság szimulációk, amelyek olyan élményeket nyújtanak, amelyek segítenek a nehéz fogalmak, például a természettudományos vagy matematikai témák megértésében (Molnár, 2011).

A technológia fontos szerepet játszik a pedagógia kommunikációs és megértési hiányosságainak áthidalásában azáltal, hogy a digitális eszközök segítségével javítja a pedagógus és a diák közötti kommunikáció szintjét; hozzáférést biztosít olyan forrásokhoz, amelyekhez egyébként nehéz vagy lehetetlen lenne hozzáférni; és támogatja a differenciált oktatásitechnikákat az adaptív szoftverprogramok, az oktatási játékok és a virtuális valóság szimulációk révén. Azáltal, hogy a pedagógusok ezeket a technológiákat tantermi

stratégiáik részeként hasznosítják, új tanulási lehetőségeket szabadíthatnak fel, és eközben tartalmasabb kapcsolatot teremthetnek diákjaikkal.

3. Saját vizsgálat

3.1 Kutatási célok, kutatási kérdések, hipotézisek

3.1.1 Kutatási célok

Kutatásom során célom volt megtudni, hogy a különböző pedagógus munkakörökben dolgozó személyeknek mi a véleménye a munkájukhoz kapcsolódó kommunikációról. Milyen kommunikációs módszereket, stílusokat alkalmaznak munkájuk során. Ez többek között magában foglalja a tanulókkal, a szülőkkel és a munkatársakkal való kommunikációt is. Kutatásom során a legnagyobb hangsúlyt a verbális kommunikáció kapta, hiszen úgy gondolom, hogy a kommunikáció ezen szegmensében lehetnek a legnagyobb vagy a legfeltűnőbb eltérések a generációk között, míg a metakommunikáció és a nonverbális kommunikáció között kisebb vagy kevésbé feltűnő eltérések, különbségek feltételezhetőek. Ezen kívül részét képezi a kutatásomnak a technológia fejlődésével járó online kommunikációs eszközök előtérbe kerülése, azoknak használata is, hiszen a digitalizáció korában és a távoktatások előtérbe kerülésével egyre nagyobb teret kapnak a mindennapi kommunikációban.

3.1.2 Kutatási kérdések

A szakirodalmi áttekintésem alapján és munkahelyemen szerzett tapasztalataim szerint úgy gondolom, hogy a kommunikáció a pedagógusok körében igencsak eltérő, annak ellenére, hogy a munkakörök a legtöbb esetben hasonlóak. A kommunikáció a pedagógia legalapvetőbb eleme a munka során.

Számomra az első néhány hónapban nagyon nehéz volt megtalálni az aranyközéputat a kommunikáció terén. Habár a legtöbb pedagógus munkatársam 10-20 évvel idősebb nálam, mégis egyenrangú félként kezeltek pályakezdőként. Kölcsönös tisztelettel fordultak felém, mégsem volt olyan formális a kommunikációm, mint például az oktatóimmal a tanulmányaim alatt. A fiatal munkatársaimmal viszont azt kellett megtapasztalnom, hogy habár korban közel állunk egymáshoz, akkor is szakmai

szempontból fontos, hogy hogyan beszélgetünk egymással, főleg más munkatársak, a gyermekek vagy a diákok szülei előtt.

A diákok esetében a kölcsönös tisztelet kialakítása rögzös út volt. Szerettem volna közvetlen pedagógus lenni, viszont ez könnyedén visszásan sülhet el. Hamar rájöttem, hogy nagyon bizalmas légkört kialakítani a tanulókkal nem érdemes, hiszen így szakmailag nem fognak olyan komolyan venni, mint más munkatársaimat. Ebben a szakmában az oktatónak muszáj kialakítania egy tekintélyt a diákjai szemében, így lesz hiteles pedagógus. Némi kísérletezéssel meg lehet találni az egyensúlyt a közvetlenség és a kölcsönös tisztelet között, amelynek az alapja szintén a kommunikáció, főleg annak stílusa és módszerei. A diákokkal való kommunikációban nagy segítség tud lenni a tapasztalt kollegák

A diákok szüleivel való kommunikáció teljesen új helyzet egy fiatal, pályakezdő pedagógus számára. Szerintem a legtöbb szülő azokat a pedagógusokat kedveli jobban, akiknek a kommunikációja sokkal közvetlenebb, nem feltétlen határozott és egyenes. Nyilván ebben a kapcsolatrendszerben is fontos az, hogy mindkét fél úgy érezze, hogy tisztelik őket, amely nem feltétlenül ezzel a nagyon nyílt stílussal érhető el. A sok éve a szakmában dolgozó pedagógusok például óva intenek attól, hogy a gondviselőkkel tegeződjünk, viszont ezt lehet túl távolságtartónak érzik a szülők.

A pályán töltött éveim alatt rengeteg kérdés fogalmazódott meg bennem ezek miatt a kettősségek miatt, így úgy éreztem, hogy a kutatásom során is ezek lesznek a fő csapásirányok számomra. A pedagógusok kommunikációja hatalmas és komplex témakör, amelyből én csak néhány főbb kérdéskört ragadtam ki.

A kutatásom egészében észrevehető, hogy három részre tagolható a kutatásom, amelyben a diákokkal, a munkatársakkal és a szülőkkel való kommunikációs stílusokról és módszerekről informálódtam, hiszen ezek keltették fel legjobban a figyelmemet. A kutatási kérdéseim is eköré a hármas tagolódás köré tudom építeni.

Kutatásom során a következő kérdésekre szeretnék választ kapni.

- A különböző generációba tartozó pedagógusok mennyire gondolják úgy, hogy a kommunikációjukban jelentős a különbség?
- A különböző generációba tartozó pedagógusok milyen kommunikációs stílusokat és módszereket használnak szívesebben diákjaik felé?

- A különböző generációba tartozó pedagógusok milyen módokon és milyen gyakorisággal kommunikálnak a diákok szüleivel?

3.1.3 Hipotézisek

A téma feldolgozása és a kutatás során az alábbi hipotéziseket fogalmaztam meg:

H1: A hagyományos oktatási módszereket alkalmazó pedagógusok jobban preferálják a személyes találkozókat/ megbeszéléseket a szülőkkel, mint az online felületeken történő értekezéseket, levelezéseket

H2: Mind a két pedagóguscsoport úgy gondolja, hogy megfelelő stílusban és érthetően kommunikál a diákjai felé.

H3: A modern oktatási módszereket alkalmazó pedagógusgeneráció jobban érzékeli a kommunikációs különbségeket idősebb társaik felé, mint fordítva.

1.2 A vizsgálat körülményei és helyszíne

A kutatásom során a vizsgálatokat a feldolgozott szakirodalomhoz kapcsolva a nagyrészt a közvetlen környezetemben dolgozó pedagógusok körében végeztem, de az ország majdnem minden vármegyéjéből segítségemre voltak különböző végzettségű és korú pedagógusok.

A kérdőívem jelentős része a munkahelyemen, a Radó Tibor Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben került kitöltésre Győrben, valamint Hajdú-Bihar vármegyében élő volt pedagógusaim és munkatársaik is nagy bázist képeznek a kérdőívet kitöltők között. Ismeretségi körömben is sok pedagógus van, de segítségemre voltak különböző szakmacsoportok is (Gyógypedagógusok szakmai csoportja, Pedagógus szakmai Fórum).

A kutatást online formában, a Google Forms segítségével készítettem el. A kutatási kérdőívet 2023. 04. 12-én tettem nyilvánossá, az első kitöltés időpontja 2023.04.12. 16:16 volt, az utolsó pedig 2023.04.16. 6:47 volt. A legtöbb kitöltés az első 24 órán belül érkezett a

kérdőívre, de az utána következő napokon is szép számmal érkeztek a kitöltések, ezért 2023.04.17-én a válaszadási lehetőségeket lezártam.

1.3 Kutatás módszerek és minta bemutatása

3.3.1. Kutatás módszerek

A primer feltérési módszerem kérdőíves felmérés volt. Azért választottam ezt a módszert, mert ezzel tudtam minél több ember véleményét lényegre törően kikérdezni, s ebből levonni a következtetéseimet. A vizsgálati csoportomba beletartozik minden pedagógiai végzettség (gyógypedagógus, pedagógus, tanító, szociálpedagógus, fejlesztőpedagógus, óvodapedagógus). A kérdőívemben fontosnak tartottam, hogy minden olyan kérdést feltegyek, amely megfogalmazódott bennem a szakirodalmi feldolgozás közben, valamint a hipotéziseim megállapítását minél jobban elősegítse. A kérdőívben főleg Likert-skálák vannak, amelyet azért tartottam hasznosnak, mert lényegre törően informatív módja egy kérdéskör körbejárásának, tanulmányozásának. Az általam megfogalmazott kérdéseket, állításokat tudják értékelni, ezzel azt kívánom megtudni, hogy saját véleményük szerint mennyire jellemzőek a kommunikációjukra az alábbi kijelentések, mennyire értenek vagy nem értenek egyet bizonyos állításokkal. Ennek a szükségességét azért éreztem, hogy minél átfogóbb képet tudjak alkotni.

A kérdőív kérdéseiben is megfigyelhető a három fő témakörre való tagolás, amelyben a diákokkal, a szülőkkel, valamint a munkatársakkal való kommunikációról informálódtam bővebben. A kérdőívemet általános, demográfiai kérdésekkel kezdtem, amelyben a legfőbb kérdés a kor volt, valamint az, hogy mennyi ideje dolgoznak a kitöltő személyek a pedagógusszakmában. Ezután először a szülőkkel való kommunikációs stílusokra, módszerekre fektettem a hangsúlyt. Itt első sorban arra voltam kíváncsi, hogy a pedagógusok milyen gyakorisággal kommunikálnak a szülőkkel, valamint a kommunikáció milyen módjait részesítik előnyben.

A kérdőívem második felében a diákokkal való kommunikációra helyeződik a hangsúly. Különböző tanítási módszerek használatáról, valamint kommunikációs eszközökről kérdeztem ki a véleményüket. Az is érdekelt, hogy bizonyos metakommunikációs eszközökre mennyire figyelnek oda a tanulókkal való beszélgetések folyamán, valamint az is felkeltette az érdeklődésemet, hogy mennyire vannak

megelégedve a kommunikáció minőségével tanórákon és azokon kívül saját magukkal és a diákjaikkal.

A kérdőív harmadik felében a munkatársakkal való kommunikációnak szenteltem nagyobb figyelmet. Hasonlóan, mint a tanulókkal való szekcióban itt is érdeklődtem a metakommunikációról, mennyire figyelnek oda tudatosan egyes dolgokra, valamint, hogy mennyire vannak megelégedve a kommunikációjukkal a fiatalabb és idősebb munkatársaik felé. Ezen kívül állításokat tettem fel a pedagógusoknak, amelyről el kellett dönteniük, hogy mennyire tartják igaznak, mennyire értenek egyet ezekkel az állításokkal. Ezen kívül érdeklődtem még arról, hogy milyen módon szeretik a kapcsolatot tartani a munkatársaikkal, és arról, hogy ki milyen korosztályú munkatársakhoz fordul szívesebben szakmai kérdésekkel.

3.3.2. A vizsgált minta bemutatása

Az internetes kérdőívemre végül 106 válasz érkezett, olyan pedagógusoktól, akik a kutatásom célcsoportjának tekinthetők. A 106 válaszból minden kitöltő válaszait fel tudtam dolgozni, a kérdéseim nagy hányadára válaszoltak. A kitöltők legnagyobb hányada, 95 kitöltő nő volt (90,5%), emellett 10 férfi (9,4%) válaszolt a kérdéseimre, valamint egy személy nem jelölte kérdőívemben a nemét. A válaszadók 3134%-a (33 fő) 41-50 év közötti volt, valamint 27%-a a kitöltőknek 51-60 év közötti volt. 40 év alatti személynek a kitöltők 38%-a (40 fő) jelölte magát.

A kitöltők közül 32 fő 1-5 éve dolgozik a szakmájában, de 23 több, mint 30 éve végez pedagógiai munkát. Ezen kívül 14 fő 21-25 éve, 12 fő 11-15 éve, 10 fő 6-10 éve, 9 fő 16-20 éve és 6 fő 26-30 éve tevékenykedik pedagógusként.

A pedagógusi munkakörök tekintetében 40 gyógypedagógus és szintén 40 pedagógus válaszolt a kérdőívemre. Ezen kívül 19 tanító 6 óvópedagógus (5,7%) és egy fejlesztő pedagógus töltötte ki a kérdőívet, szociálpedagógusoktól sajnos nem érkezett kitöltés.

A megkérdezettek közül 47 fő Hajdú-Bihar vármegyében él, 29 fő Győr-Moson-Sopron vármegyében, 10 fő Pest vármegyében, de érkezett kitöltés Heves vármegyéből, Somogy vármegyéből, Tolna vármegyéből, Vas vármegyéből, Veszprém vármegyéből, Zala

vármegyéből, Bács-Nagykun-Szolnok vármegyéből, Baranya vármegyéből, Békés vármegyéből, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyéből és Fejér megyéből összesen 20 személy. A válaszadók közül 65 fő városban dolgozik, 33 fő megyeszékhelyen, 8 fő faluban, 4 fő pedig a fővárosban.

Az esettanulmányban öt olyan személy van, aki fontos szerepet játszik. Mivel az egész eset egy gyermek viselkedési problémáira fekteti a hangsúlyt, ezért szerves részét képezi az egész tanulmánynak. A tanuló jelenleg nyolc éves, iskolai diák. Neki a szülei is fontos pillért képeznek az esetben. Az édesanya jelenleg 46 éves, háztartásbeli, az édesapa pedig 50 éves és saját vállalkozását vezeti. Az esettanulmányban szereplő pedagógusok közül az egyik személy a tanuló osztályfőnöke. Jelenleg 55 éves és több, mint 25 éve dolgozik a szakmában. Az említett másik pedagógus, a napközis oktató fiatal pályakezdő, aki 2022 szeptemberében kezdett oktatni az intézményben.

3.4. Eredmények

3.4.1. A kérdőíves kutatás eredményei

A kérdőív kérdéseiben is megfigyelhető a három fő témakörre való tagolás, amelyben a diákokkal, a szülőkkel, valamint a munkatársakkal való kommunikációról informálódtam bővebben. A kérdőívemet általános, demográfiai kérdésekkel kezdtem, amelyben a legfőbb kérdés a kor volt, valamint az, hogy mennyi ideje dolgoznak a kitöltő személyek a pedagógusszakmában. Ezután először a szülőkkel való kommunikációs stílusokra, módszerekre fektettem a hangsúlyt. Itt első sorban arra voltam kíváncsi, hogy a pedagógusok milyen gyakorisággal kommunikálnak a szülőkkel, valamint a kommunikáció milyen módjait részesítik előnyben.

A kérdőívem második felében a diákokkal való kommunikációra helyeződik a hangsúly. Különböző tanítási módszerek használatáról, valamint kommunikációs eszközökről kérdeztem ki a véleményüket. Az is érdekelt, hogy bizonyos metakommunikációs eszközökre mennyire figyelnek oda a tanulókkal való beszélgetések folyamán, valamint az is felkeltette az érdeklődésemet, hogy mennyire vannak megelégedve a kommunikáció minőségével tanórákon és azokon kívül saját magukkal és a diákjaikkal.

A kérdőív harmadik felében a munkatársakkal való kommunikációnak szenteltem nagyobb figyelmet. Hasonlóan, mint a tanulókkal való szekcióban itt is érdeklődtem a metakommunikációról, mennyire figyelnek oda tudatosan egyes dolgokra, valamint, hogy mennyire vannak megelégedve a kommunikációjukkal a fiatalabb és idősebb munkatársaik felé. Ezen kívül állításokat tettem fel a pedagógusoknak, amelyről el kellett dönteniük, hogy mennyire tartják igaznak, mennyire értenek egyet ezekkel az állításokkal. Ezen kívül érdeklődtem még arról, hogy milyen módon szeretik a kapcsolatot tartani a munkatársaikkal, és arról, hogy ki milyen korosztályú munkatársakhoz fordul szívesebben szakmai kérdésekkel.

Kutatásom során három hipotézist állítottam fel, melyekre kérdőívem segítségével kerestem a választ. A kérdőívem eredményei alapján mutatom be felvetéseimre a válaszokat.

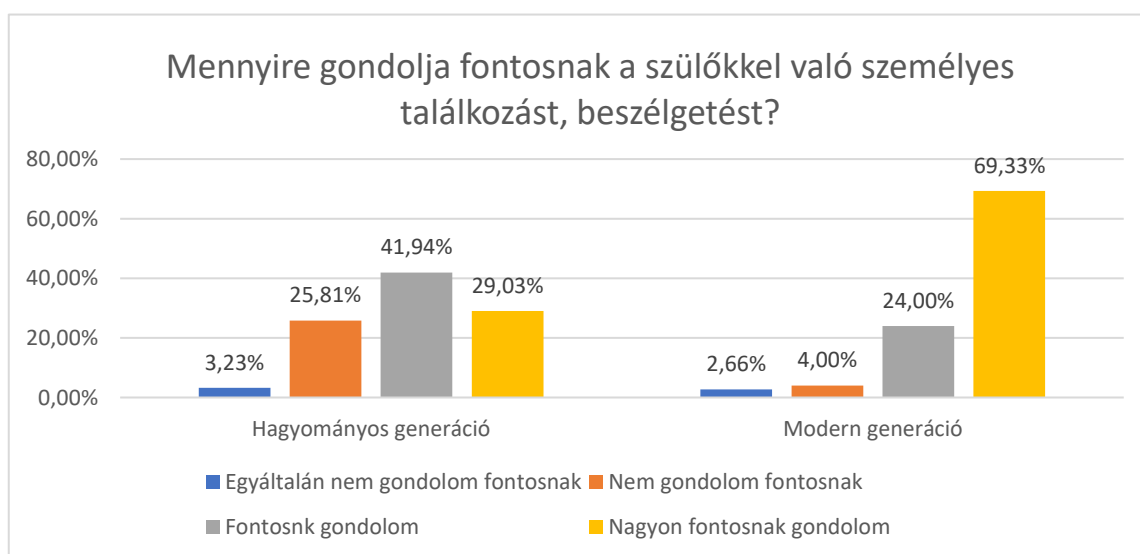
A hipotézisem megvizsgálásához először kategorizálnom kellett modern és hagyományos oktatási módszereket alkalmazó pedagógusokra a kérdőív kitöltőit. Ehhez segítségemre volt a kérdőívem hetedik kérdésére kapott válasz, amelyben a kitöltőknek értékelni kellett bizonyos tanítási módszereket. Ezeket a módszereket kategorizáltam modern és hagyományos módszerekre. A hagyományos módszerek közé soroltam az előadást, a magyarázatot, az elbeszélést és a házi feladatot. Az előadás, az elbeszélés és a magyarázat azért került ebbe a csoportba, mert olyan verbális eljárásoknak számítanak, amely során a tanulónak nincs szüksége másra, mint a figyelmére. Ezek nagyrészt csak prezentálják a tananyagot, frontális tanítási módszerekkel (Kadocsa,2006). A házi feladatok adása is egy olyan munkaforma, amely mai napig főleg papíralapú feladatok végzését jelenti a diákok számára. Ez a módszer a kognitív készségeiket nagyban fejleszti. Emellett viszont a jelen kor diákjai számára ez egy olyan elavult módszert jelent, amely a felgyorsult világuk miatt egyre kevésbé effektív az oktatás tekintetében (Hömöstre, Schnider, 2020). A modern oktatási módszerek közé került többek között a kooperatív tanulás, a projektmódszer, a vita, a szemléltetés, valamint a szerepjáték. A szerepjáték olyan didaktikai módszer, amely segít bizonyos problémák megértésében, játékos formában neveli a tanulókat arra, hogy megosszák másokkal véleményüket, beszélgetéseket kezdeményezzenek. A projektmódszer és a kooperatív tanulás egyre elterjedtem módszer hazánkban is. A projekt esetében fontos egy összetartó munkaközösség, mivel egy adott témára, projektre kell építeni minden tanórát. Emellett nagy szerepet játszik benne a tanulók csapatmunkája is. A tanulók közös munkáján

alapszik a kooperatív módszer is. Mindkét módszer időigényes, de segít olyan átfogó képet adni a tanulóknak bizonyos témakörökről, amely nem csak lexikálisan segít növelni a tudásukat, hanem a megértését is nagyban elősegíti azoknak (Sánta,2020). A szemléltetés vagy a demonstráció középpontjában, habár az oktató áll, mégis nagyban hozzájárul a tanulók sikeres oktatásához. Ha egy tanóra minél színesebb és szemléletesebb, a diák annál könnyebben szerzi meg a tudást, amit magába foglal. Sajnos elég időigényes módszer, valamint a legtöbb pedagógusnak nincs lehetősége minden alkalommal szemléletes módszerekkel készülni, de a technika fejlődésével egyre könnyebb a tanterembe bármilyen szemléltető ingert bevinni. A vita olyan dialogikus közlési módszer, amely a tanulók aktív figyelmét, a kommunikációját és a kifejezőkészségeit is nagyban fejleszti. A vita segítségével olyan önállóan gondolkodó diákokat nevelhetünk ki, akik a tanulmányaik befejezése után is képesek érvelni, asszertívan kommunikálni és következtetéseket levonni. Ez a magyar oktatásban elég ritka módszer, mivel nehezen illeszthető be a tanórákba (Ballér et al. 2003). A csoportok kialakítása során a kitöltők kora mellett főleg a modern módszerek mentén elemeztem a pedagógusokat, mivel a hagyományos oktatási módszereket, amelyeket felsoroltam a mindennapi oktatások során a legtöbb pedagógusnak alkalmaznia kell, valamint a kitöltők eredményei alapján sem tudtam volna különbségeket tenni. Amennyiben egy kitöltő legalább három modern módszert nem vagy egyáltalán nem kedvel, vagy minden hagyományos módszert kedvel vagy nagyon kedvel és egy modern módszert nem, vagy egyáltalán nem kedvel. Ezeknek az adatoknak az összevetése alapján 31 fő hagyományos generációba tartozó oktatót és 75 modern generációba tartozó pedagógust különböztettem meg.

Az első hipotézisem a szülőkkal való kapcsolattartásra fektette a hangsúlyt, ezzel kapcsolatosan tettem fel kérdéseket a kérdőívem kitöltőinek. A legtöbb pedagógus, 38 fő (35,9%) fogadóórákat és szülői értekezleteket háromhavonta tart a szülők számára, 34 fő (32,1%) pedig félévente. Fogadóórákat hetente 9 kitöltő, havonta 21 fő, évente 2 személy tart, de van 9 olyan személy, aki soha nem szokott a gondviselők számára fogadóórákat vagy szülőiértekezleteket tartani. A szülőkkal való személyes találkozások fontosságáról 61 kitöltő vélekedett úgy, hogy számára nagyon fontos az, hogy személyesen is kontaktusba kerüljenek a diákok gondviselőivel. 31 fő volt, aki fontosnak találta a személyes találkozókat, de 11 fő nem, 3 fő pedig egyáltalán nem gondolta úgy, hogy fontos számára az, hogy személyesen is kapcsolatba kerüljön a szülőkkal.

A személyes találkozások mellett érdeklődtem afelől, hogy a kitöltők mennyire érzik úgy, hogy az online megbeszélések vagy konferenciák ugyan olyan hasznosak és hatékonyak, mint a személyes találkozókat saját véleményük szerint. 31 személy teljesen úgy, gondoltja, hogy az online megbeszélések teljesen hasznosak a szülőkkel, 42 fő szerint hasznosak, 26 fő nem hasznosak, míg 7 fő szerint egyáltalán nem hasznosak.

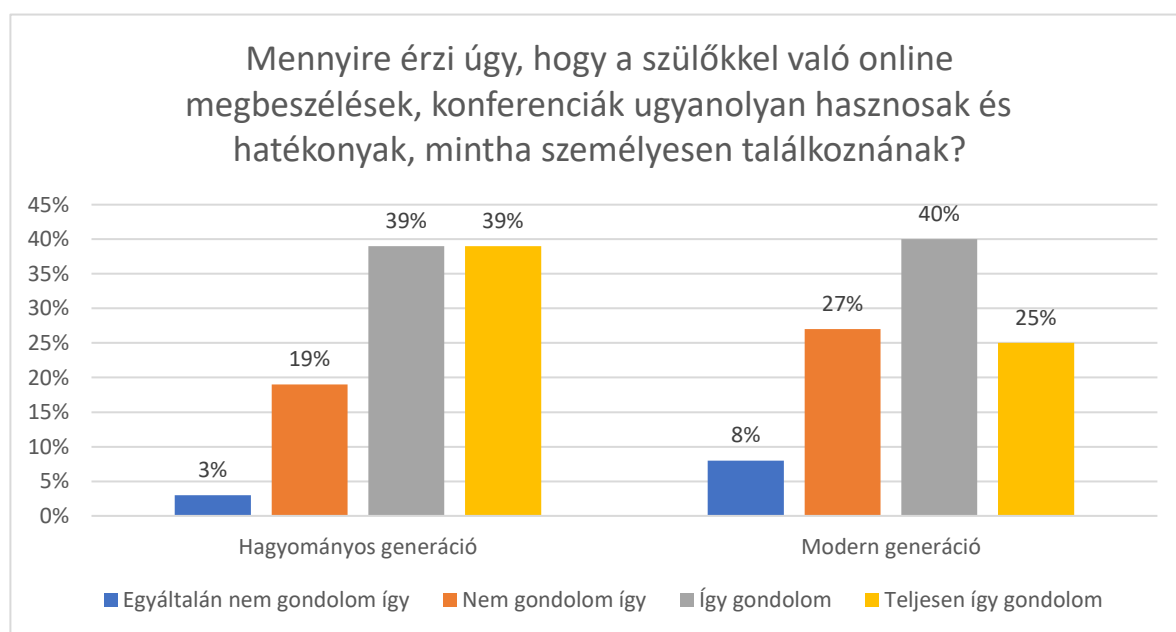
Az első hipotézisem az volt, hogy **a hagyományos oktatási módszereket alkalmazó pedagógusok jobban preferálják a személyes találkozókat/megbeszéléseket a szülőkkel, mint az online felületeken történő értekezéseket, levelezéseket.** Ennek megvizsgálásához a kérdőívem 10. és 11. kérdéseire támaszkodtam, azaz „Mennyire gondolja fontosnak a szülőkkel való személyes találkozást, beszélgetést?”, valamint „Mennyire érzi úgy, hogy a szülőkkel való online megbeszélések, konferenciák, ugyanolyan hasznosak és hatékonyak, mintha személyesen találkoznának?”. Ennek a két kérdésnek az eredményeit százalékosan elemeztem, mivel a két csoport között nagy a létszámbeli eltérés. Arra a kérdésemre, hogy mennyire fontosok a személyes találkozások a szülőkkel, számomra meglelő eredmények születtek. A hagyományos pedagógusok közül 29% gondolja úgy, hogy nagyon fontos, 42% tartja fontosnak, 26% nem fontosnak és csak 3% egyáltalán nem fontosnak. Ezalapján megállapítható, hogy a hagyományos pedagógusok nagy többségének fontos az, hogy személyesen is találkozzon a tanulók szüleivel. Erről a modern pedagógusok is hasonlóan vélekedtek erről a kérdésről. 69% nagyon fontosnak gondolja a személyes találkozókat, fontosnak tartja 24%, valamint 4% nem fontosnak és csak 3% egyáltalán nem fontosnak.

1. ábra: A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

Forrás: saját szerkesztés

A szülőkkel való online megbeszélésekről és értekezletekről is megkérdeztem a pedagógusokat. Hasonló eredmények születtek ebben az esetben is. A hagyományos generációkba tartozóknak a 39%-a teljesen úgy gondolja, hogy a személyes találkozók és az online megbeszélések a szülőkkel ugyan olyan hasznosak tudnak lenni. A hagyományos kitöltők újabb 39%-a gondolta azt, hogy ugyanolyan hasznos mindkét formátum és csak 19% nem gondolta így, valamint 3% egyáltalán nem gondolta így. A modern generáció tagjai már nem gondolkodtak erről ennyire pozitívan, de még az ő esetükben is egyértelmű, hogy inkább egyetértenek az állítással, mint sem. A modern pedagógusok esetében 25% teljesen úgy gondolja, hogy ugyanolyan hasznosak az online megbeszélések, 40% úgy gondolja, hogy hasznosak, 27% nem tartja ugyanolyan hasznosnak és 8%, aki egyáltalán nem tartja ugyanolyan hasznosnak.

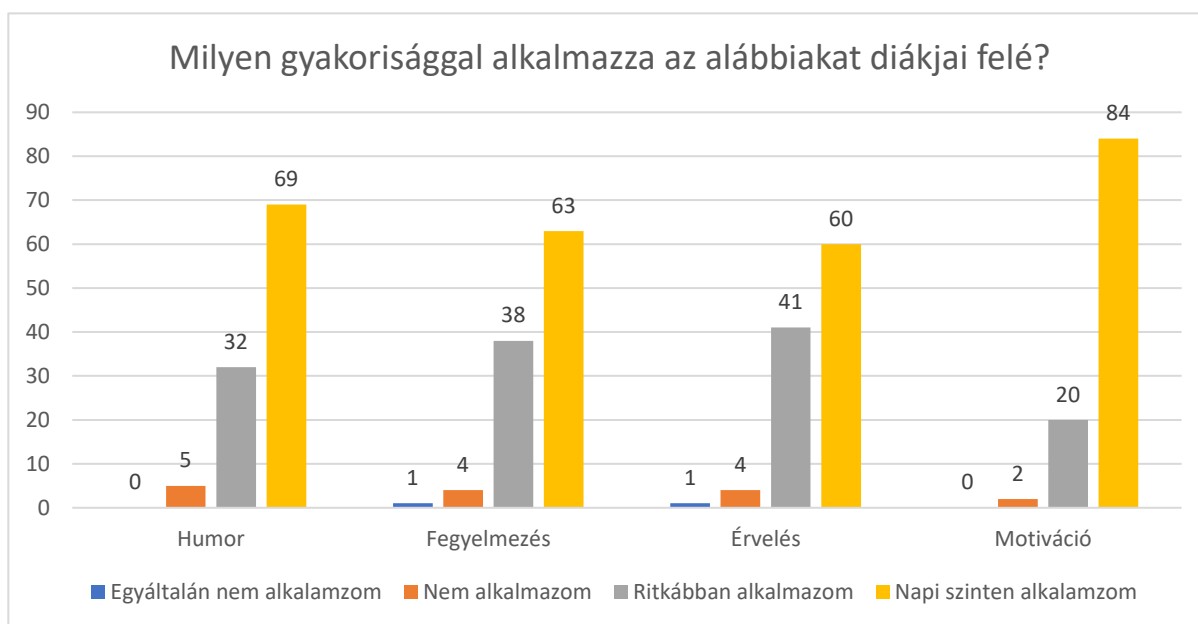
2. ábra: A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

Forrás: saját szerkesztés

A kapott eredmények alapján az első hipotézisem **nem igazolódott be**. Habár a hagyományos pedagógusok közül sokkal többen gondolták úgy, hogy fontosok a személyes találkozók, mégis 78% úgy gondolta, hogy az online tartott megbeszélések is ugyan olyan hasznosak, mint a személyesek. Emellett az eredmény mellett számomra meglepő volt az, hogy a modern pedagógusok sokkal fontosabbra értékelték a személyes találkozókat a szülőkkel (93%) és sokkal kisebb százalékban tartják az online megbeszéléseket ugyan olyan hasznosnak és hatékonynak, mint a személyes találkozókat.

A második hipotézisem szerint **mind a két pedagóguscsoport úgy gondolja, hogy megfelelő stílusban és érthetően kommunikál a diákjai felé.** Minden pedagógus számára érdek az, hogy megfelelő kommunikációt alakítson ki diákjaival, mivel ez a tudás átadásának és a nevelésnek az elsődleges formája. Sokban hozzájárul a megfelelő iskolai légkör kialakításához az, ha olyan pedagógusok tanítanak az intézmény falai között, akikkel a diákok interakciókba tudnak lépni. Nem mindegy, hogy egy tanuló csak reagál az adott mondatokra vagy beszélgetést is kezdeményez. A kommunikációs gátak, mint például a parancsolás vagy a kéréstlen tanácson nagyban visszavethetik ennek a sikerességét, amely az oktatás és nevelés egészére hatást gyakorolhat (Somogyvári, 2021).

Ebből kiindulva szerettem volna felmérni azt, hogy a két pedagógus csoport hogyan is viszonyul a tanulókkal való kommunikációhoz. Ennek feltérképezésére először a pedagógusok személyiségét szerettem volna feltérképezni, azáltal, hogy bizonyos közlési formákat és eszközöket kellett a kitöltőknek értékelni. Ilyen volt a nyitott kérdés, a nem formális beszélgetés, a humor, a diáknyelv, a fegyelmezés, az érvelés, az önirónia és az oktatási kommunikáció. Az állításaimra a válaszokat Likert-skála segítségével tudták értékelni, ahol az 1 az „Egyáltalán nem alkalmazom”, a 2 a „Nem alkalmazom”, a 3 a „Ritkábban alkalmazom”, a 4 pedig a „Napi szinten alkalmazom. Egyből szembetűnő az eredmények alapján, hogy a legtöbben a humort, a fegyelmezést, az érvelést és a motivációt alkalmazzák a legnagyobb gyakorisággal, ami nem túl meglepő volt számomra.

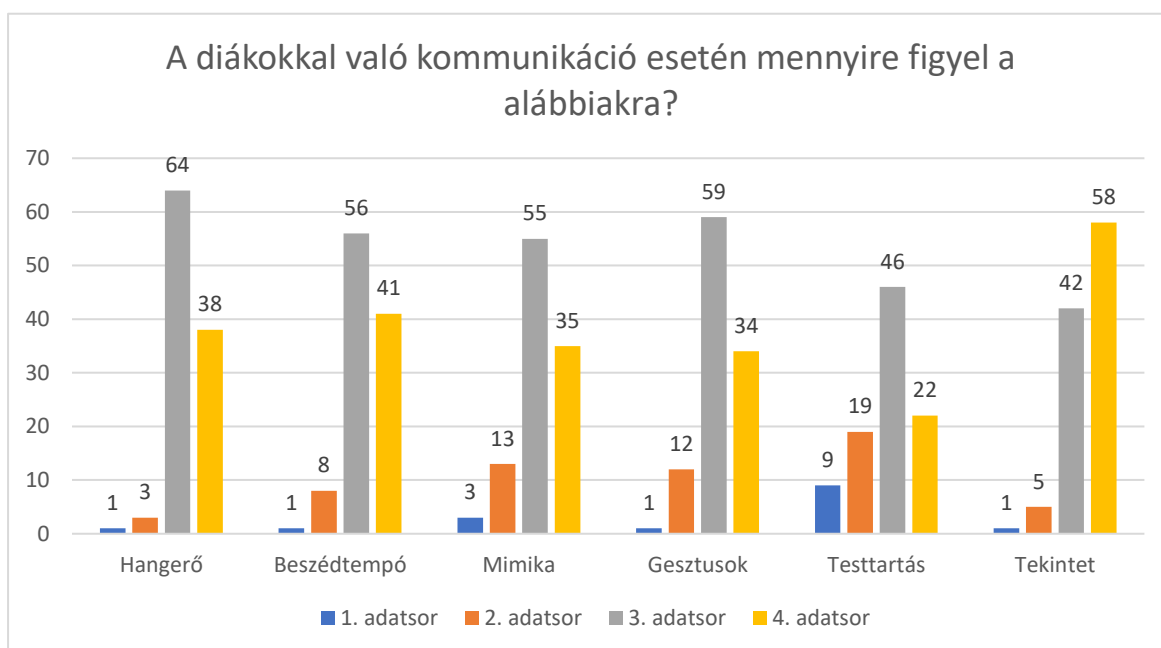

3. ábra: A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

Forrás: saját szerkesztés

Úgy gondolom, hogy nagy befolyásoló tényezőt jelent a kommunikációs során a nonverbális eszközök használata is. A jó kommunikáció megkezdéséhez, kialakításához és fenntartásához elengedhetetlen az, hogy ezekre a jelekre is odafigyeljünk. Mindig fontos észben tartani, hogy a diákok esetében is fontos tényezők ezek az eszközök, hiszen így tudjuk elérni azt, hogy a beszélgetések során érezzék, odafigyelünk rájuk (Kovács, 2008).

Az előző kérdésekhez hasonlóan most is Likert-skálát alkalmaztam. A kérdésem ebben a skálában az volt, hogy a diákokkal való kommunikáció során a kérdőívet kitöltő pedagógusok mennyire figyelnek oda bizonyos kommunikációs eszközökre. A skálán az 1-es érték az „egyáltalán nem figyelek oda rá”, a 2-es a „Nem figyelem oda rá”, a hármas az „Odafigyelek rá”, a 4-es pedig a „Nagyon odafigyelek” rá lehetőségeket jelöli. Ennél a kérdésnél a legpozitívabb eredményt a tekintet kapta, majd ezt követi a hangerő, beszédtempó, a gesztusok és a mimika. Számomra meglepetést okozott az, hogy a kérdőívet kitöltők saját bevallása szerint mennyire tudatosan próbálnak odafigyelni ezekre az eszközökre. A legkevésbé talán a testtartásra figyelnek oda a kitöltő pedagógusok.

4. ábra: A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

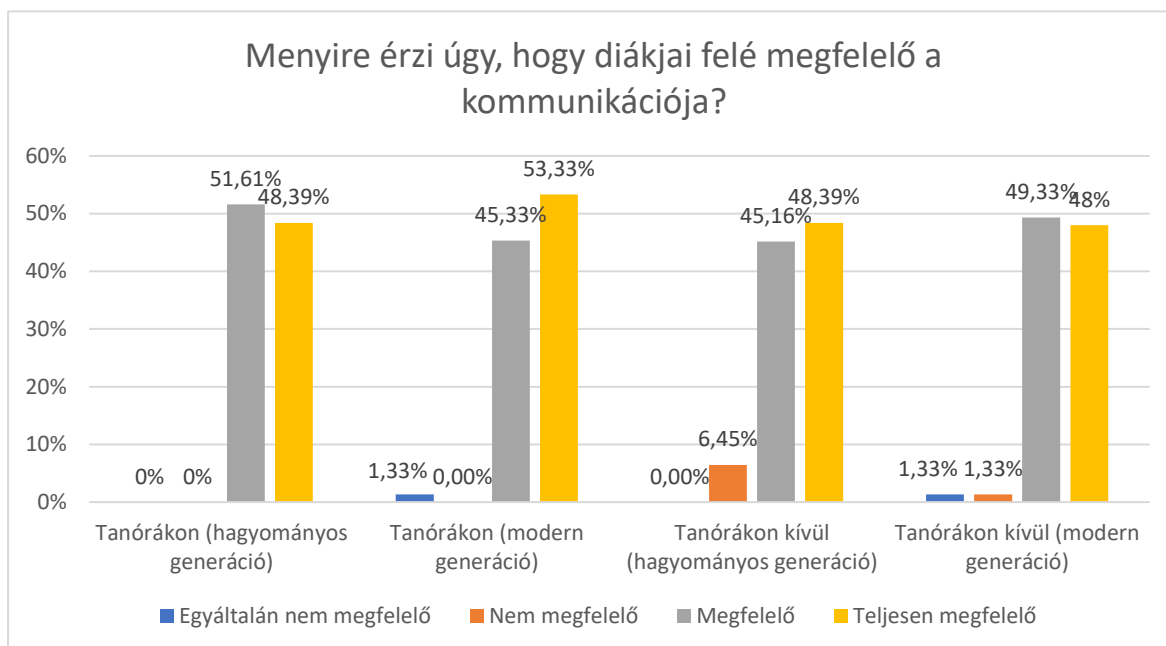
Forrás: saját szerkesztés

Emellett érdeklődtem afelől, hogy a pedagógusok hogyan vélekednek a diákok kommunikációjáról. Mivel az sem elhanyagolható, hogy a diákok hogyan viszonyulnak a pedagógusokkal való kommunikációhoz, így fontosnak tartottam megkérdezni a kitöltők véleményét a tanulókról. Az eredmények egész pozitívok voltak a kitöltések alapján. A tanórákon 30 fő teljesen megfelelőre, 61 fő megfelelőre, 13 fő nem megfelelőre és csak 2

fő egyáltalán nem megfelelőre értékelte a tanulók kommunikációjának minőségét. A tanórákon kívül is majdnem ugyan ilyen eredmények születtek. Ezúttal 29 fő teljesen megfelelőre, 60 fő megfelelőre, 16 fő nem megfelelőre értékelte, valamint egy fő volt, aki egyáltalán nem megfelelőnek tartja a diákjai kommunikációját a tanítási órákon kívül.

A hipotézisemhez a legszorosabban kapcsolódó kérdések azt vizsgálták, hogy a pedagógusok mennyire vannak megelégedve saját kommunikációjukkal a diákok felé a tanítási órákon, valamint a tanítási órákon kívül. A pedagógusok többségében meg voltak elégedve, hiszen a tanórákon 55 fő nagyon meg van elégedve, 50 meg van elégedve és csak egyetlen egy olyan személy volt, aki nincs megelégedve a diákjai kommunikációjával. Tanórákon kívül is hasonló eredmények születtek. 51 fő tanórákon kívül is teljesen meg van elégedve diákjai kommunikációjával és szintén 51 fő meg van elégedve vele. A „nem megfelelő” választási lehetőséget csak 3 fő, az „egyáltalán nem megfelelőt” pedig csak egy fő választotta. A diákokkal más nem volt ilyen egyhangúan elégedett a válaszadók nagy része. A következő megválaszolendő kérdés, miszerint a diákoknak a kommunikációjával mennyire vannak megelégedve a pedagógusok. A diákok kommunikációját a tanórákon csak 30 fő találta teljesen megfelelőnek, 61 fő megfelelőnek, de 3 fő nem megfelelőnek, 2 személy pedig egyáltalán nem megfelelőnek. A tanórákon kívüli kommunikációról is hasonlóképpen vélekedtek diákjaikról a megkérdezett pedagógusok. 29 fő teljesen megfelelőnek, 60 fő megfelelőnek, 16 fő nem megfelelőnek, 1 fő pedig egyáltalán nem megfelelőnek találta a tanulók kommunikációját a tanórákon kívül.

Ha ezeket az adatokat lebontom a két vizsgált csoportra százalékosan, akkor is hasonló eredményeket kapok. A modern pedagógusok csoportjába tartozó személyek 53%-a teljesen megfelelőnek érzi a kommunikációját a tanórákon, azokon kívül pedig 48%-uk értékelte a kommunikációjukat teljesen megfelelőnek. Megfelelőnek a modern csoportba tartozók 45%-a értékelte a tanórákon belül a kommunikációjukat, azon kívül pedig 49%. Erre a kérdésemre nem megfelelőre a tanórákon kívül csak 2% értékelte magát, valamint egyáltalán nem megfelelőre tanórákon kívül és belül csak 2-2% értékelte magát. Hasonlóan pozitív eredményeket kaptam a hagyományos pedagógusok felől is. A hagyományos pedagógusok 48%-a gondolja úgy, hogy kommunikációja teljesen megfelelő a tanórákon, azokon kívül pedig szintén 48%. Ezen kívül 52% tartja kommunikációját megfelelőnek a tanítási órákon, az órákon kívül pedig 45%. Ezek mellett a számok mellett csak 7% az, aki nem tartja megfelelőnek kommunikációját a tanítási órákon kívül.

5. ábra A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

Forrás: saját szerkesztés

Ezekből az eredményekből megállapítható, hogy a második hipotézisem, miszerint **mind a két pedagóguscsoport úgy gondolja, hogy megfelelő stílusban és érthetően kommunikál a diákjai felé, beigazolódott.** Érdekesnek tartom, hogy mind a kettő csoport milyen nagy számban nyilatkozott pozitívan a kommunikációjukról a diákok felé, hiszen a sikeres oktatásnak ez a kulcsa.

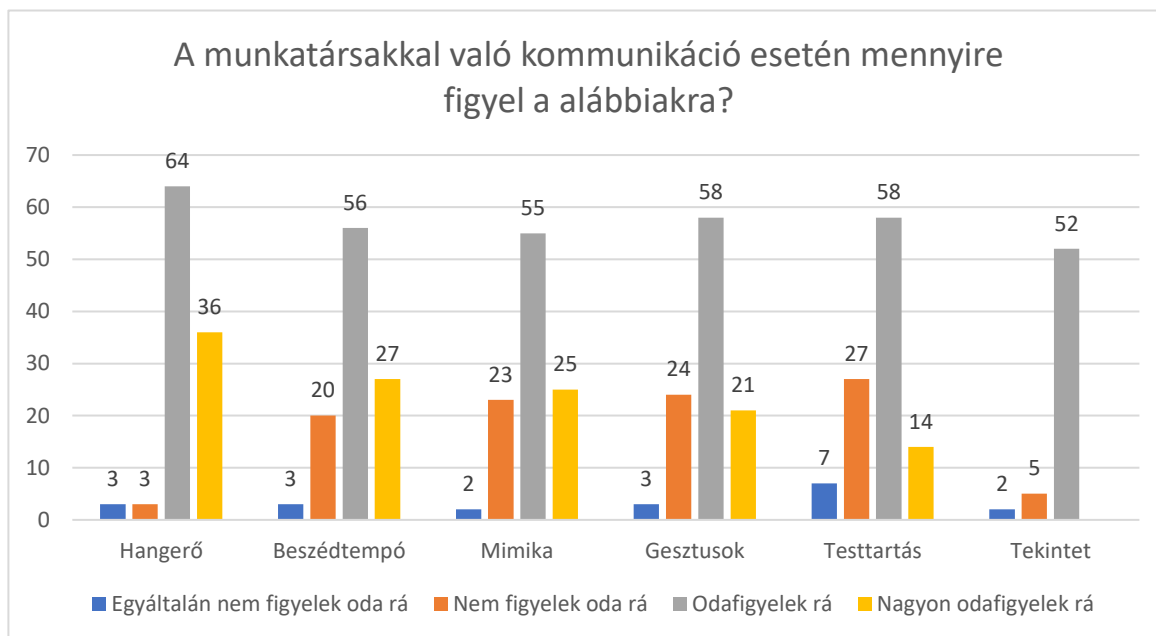
A kérdőívem harmadik részlegében a válaszadókat a pedagógustársakkal való kommunikációról kérdeztem. Ahhoz, hogy az oktatás egy intézményben megfelelő keretek között működjön, elengedhetetlen az, hogy a pedagógusok között megfelelő mennyiségű és minőségű szakmai interakció legyen, amelyben a legnagyobb segítség a megfelelő kommunikáció megléte. Az intézményekben az együttműködés és az autonómia között minden pedagógusnak meg kell találni az egyensúlyt, amely nagyban elősegíti a pedagógus önfejlődését és a tanulók megfelelő oktatását, nevelését is (Subrt, 2022).

Saját magam is tapasztalom, hogy mennyire esszenciális egy oktatási intézmény életében az, hogy a pedagógusok között megfelelő mennyiségű és minőségű kommunikáció legyen. Mivel általában egy osztállyal nem csak egy pedagógus foglalkozik, így a diákok érdekében a tanítók között szoros együttműködésnek kell lennie, hiszen csak így lehet egy osztályt minden aspektusból megismerni és segíteni. Ezen elveket követve tettem fel kérdéseimet a kérdőív kitöltői között. Az első ezzel kapcsolatos kérdés a kapcsolattartási felületekkel kapcsolatos. A válaszadók az alábbi opciók közül

választhattak, akár többet is: Online felületek; személyes kapcsolattartás; azonnali üzenetküldés; hívás. A legnépszerűbb válasz a személyes módon való kapcsolattartás volt, ezt az opciót 103 kitöltő választotta, amely nem meglepő, mivel a legtöbb munkatárs napi szinten találkozik egymással a munkahelyen. A második legkedveltebb módja a kapcsolattartásnak az online felületeken történik, de ezt a válaszlehetőséget csak 51 fő választotta. Az azonnali üzenetküldési lehetőséget 31 kitöltő választotta, a hívásokat pedig csak 28 fő választotta kedvelt kapcsolattartási lehetőségnek. Ennek a kérdésnek az eredményei számomra nem voltak túl meglepőek, viszont arra számítottam, hogy az online felületeken sokkal több ember tartja a kapcsolatot munkatársaival.

A diákokkal való kommunikációhoz hasonlóan most is kíváncsi voltam arra, hogy néhány kommunikációs eszközre mennyire figyelnek oda a munkatársakkal való kommunikáció során a kérdőívet kitöltők. A legjobban ebben az esetben is a tekintettartásra figyelnek oda a pedagógusok. Ezt követően a hangerőre, a beszédtempóra, a mimikára, a testtartásra és a gesztusokra figyelnek oda a legtöbben. A diákokkal való kommunikáció során a kitöltők sokkal jobban odafigyeltek ezekre az eszközökre, de összességében a munkatársak esetében is elmondható, hogy tudatosan alkalmazzák a felsorolt kommunikációs eszközöket.

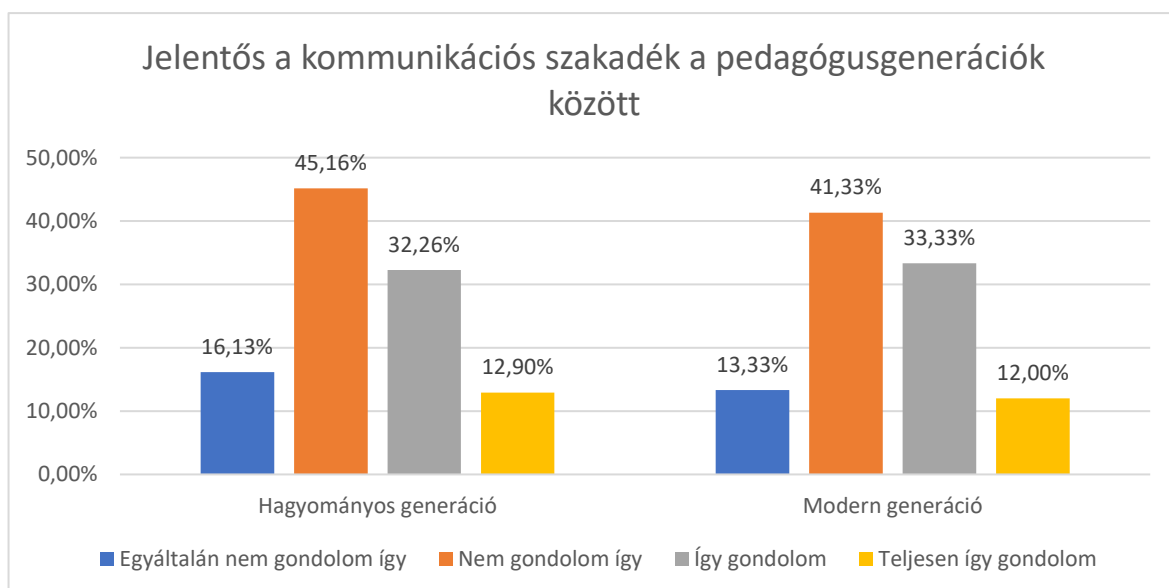

6. ábra: A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

Forrás: saját szerkesztés

A hipotézisem megvizsgálásának érdekében állításokat tettem fel a kitöltőknek, amelyekről el kellett dönteniük, hogy mennyire értenek egyet az állításokkal. A Likert-skálán az 1-es az „Egyáltalán nem gondolom így”, a 2-es a „Nem gondolom így”, a 3-as az „Így gondolom”, a 4-es a „Teljesen így gondolom értékeket jelöli. Így saját véleményük mentén hamar körvonalazódott bennem az, hogy mely generációknak mi a véleménye. Elsősorban érdeklődtem a differenciálásról, amely a modern tanításnak igen fontos eleme, valamint a technika használatáról, amely szintén ehhez kapcsolódik. Megtudakoltam azt is, hogy a kitöltők véleménye szerint a fiatalabb vagy az idősebb generációkhoz fordulnak-e szívesebben a tanulók, valamint arról, hogy mely csoport kapja munkahelyén a több tiszteletet.

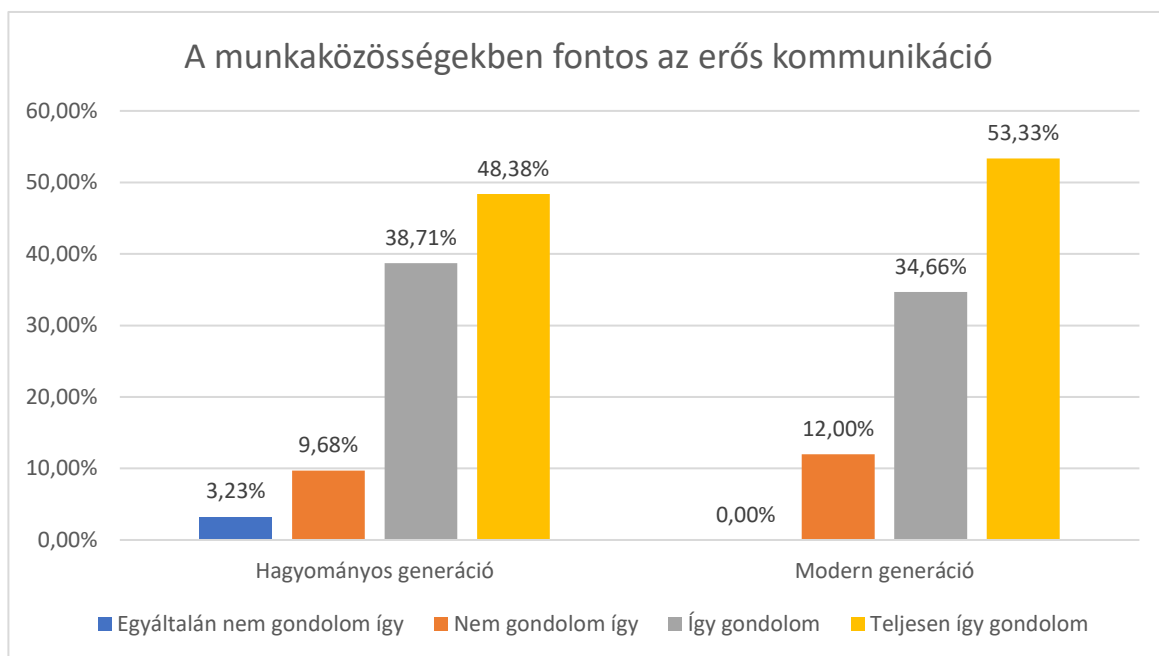
Ezek mellett három fő állítást szeretnék kiemelni, amely mentén a hipotézisemet vizsgáltam. Az első ilyen állítás az, hogy „Jelentős a kommunikációs szakadék a pedagógusgenerációk között”. A modern generáció tagjai közül 12% teljesen úgy gondolja, hogy igaz ez az állítás, valamint 33% egyetért vele. Emellett a modern generációba tartozók közül 41% nem ért egyet ezzel az állítással és további 13% egyáltalán nem ért vele egyet. A hagyományos generációba sorolt pedagógusok is hasonlóképpen vélekedtek az állításról. A csoportba tartozók 13%-a teljesen igaznak gondolja az állítást, 32%-a pedig igaznak, nem ért egyet az állítással 45%, valamint egyáltalán nem gondolja igaznak 16%.

7. ábra: A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

Forrás: saját szerkesztés

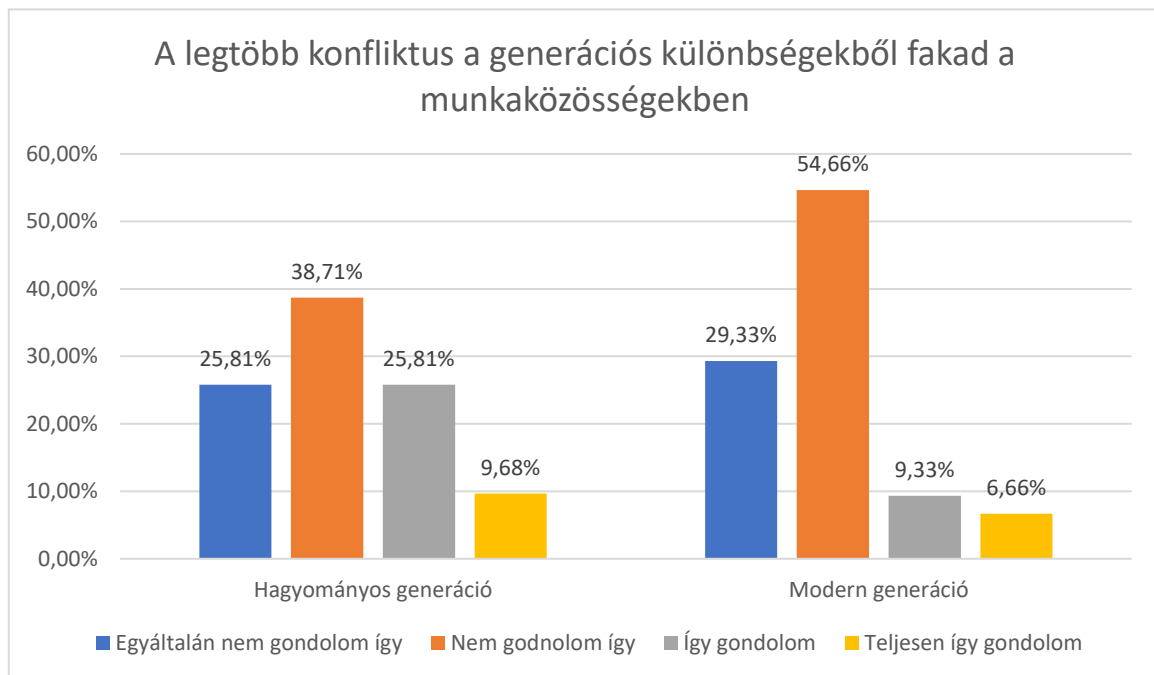
A következő állításban arról érdeklődtem, hogy mennyire tartják fontosnak a kitöltő pedagógusok a munkaközösségben az erős kommunikációt. Ebben az esetben többnyire pozitív értékelések érkeztek. A modern csoportba tartozó pedagógusok 53%-a teljesen igaznak érzi az állítást, míg 35% egyetért vele. A csoport csupán 12%-a nem gondolja igaznak az állítást, olyan személy nem is volt, aki egyáltalán nem ért vele egyet. A hagyományos generációba tartozó kitöltők is hasonlóképpen vélekedtek. A csoportba tartozó kitöltők 48%-a teljesen úgy gondolja, hogy kell az erős kommunikáció a munkaközösségekbe, 39% pedig egyetért vele. Viszont emellett volt 10%, aki nem gondolja úgy, valamint 3%, aki egyáltalán nem gondolja úgy, hogy szükséges lenne az erős kommunikáció.

8. ábra: A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

Forrás: saját szerkesztés

A harmadik hipotézisemhez szorosan tartozó utolsó állítás az volt, hogy „A legtöbb konfliktus a generációs különbségekből fakad a munkaközösségekben”. Ennek az állításnak nem sejtettem milyen kicsengésű lesz az eredménye, viszont megleptek végül a kapott értékek. A modern pedagógusok közé sorolt kitöltők 7%-a gondolja teljesen igaznak ezt az állítást, valamint csak 9% az, aki egyetért vele. Emellett 55% az, aki nem gondolja igaznak az állítást és további 29%, aki egyáltalán nem gondolja így. Hasonlóképpen vélekedtek a hagyományos generációba tartozó kitöltők is. Az állítással a csoport tagjainak csupán 10%-a értett teljesen egyet, valamint 26%-a gondolta igaznak.

9. ábra: A kutatási kérdésekre beérkezett válaszok megoszlásai

Forrás: saját szerkesztés

A kapott értékek mentén megállapítható, hogy a harmadik hipotézisem, miszerint **„A modern pedagógusgeneráció jobban érzékeli a kommunikációs különbségeket idősebb társaik felé, mint fordítva”, nem igazolódott be.** A kérdésekből egyértelműen megállapítható, hogy a kitöltők nagy hányada nem gondolja úgy, hogy a generációk között jelentős lenne ez a kommunikációs szakadék. Azzal szintén nem értett egyet mind a kettő generáció, hogy a generációs eltérésekből fakadnának a konfliktusok a munkaközösségekben. Ami számomra ebben meglepő volt, hogy a modern generációk még annyira sem értettek egyet ezzel az állítással, mint a másik csoportba tartozó párjaik, pedig egyértelműen olyan eredményekre számítottam, amelyben a modern generáció lesz az, aki jobban egyet fog érteni. Az már kevésbé volt számomra meglepő, hogy az erős kommunikációs kapcsolatokat mind a két csoport fontosnak találta. Ebből is érződik, hogy a kommunikációnak milyen nagy szerepe van egy pedagógus közösségben is, ez adja a sikeres együttműködés és oktatás alapját. Örömmel tapasztaltam, hogy ennyire egyértelműen látszik az, hogy milyen véleményekkel vannak a pedagógusok ezekről az állításokról, látszik, hogy a két nemzedék véleménye annyira mégsem eltérő, nincs köztük jelentős szakadék a kérdőív alapján.

3.4.2. Az esettanulmány eredményei

A fejezetben vizsgált eset részletes leírását a terjedelem miatt a melléklet 68. oldalán közlöm.

Az első hipotézisemben azt állítom, hogy **a hagyományos generációba tartozó pedagógusok jobban preferálják a személyes találkozókat/ megbeszéléseket a szülőkkel, mint az online felületeken történő értekezéseket, levelezéseket.** Ebből az esettanulmányból könnyen kikövetkeztethető, hogy ez **a hipotézisem nem igazolódott be.** A két pedagógusnak a szülőkkel több, mint öt megbeszélése volt a félév során, viszont ebből egy volt az, amely személyes jelenlétben történt meg az iskolában. A hagyományos generáció csoportjába tartozó osztályfőnök saját elmondása szerint cseppet sem szereti már a jelenléti értekezleteket, mivel nagyon nehéz összeegyeztetni azt a szülőkkel úgy, hogy mindenki jelen legyen, ráadásul a legtöbb gondviselő nem tudja ilyenkor kire bízni a gyermekét, ezért a szülői értekezletek alkalmával külön felügyeletet kell biztosítani a gyermekek részére, amelyre az iskolának nincs kapacitása. A fiatal generációba tartozó napközis pedagógus saját bevallása szerint sokkal jobban szereti szintén az online megbeszéléseket, mivel a munkaideje 16.30-kor jár le, ezért sokkal kényelmesebb számára a késő délutáni órákban otthonról bejelentkezni és fogadóórát tartani. Személyes jelenlétet igénylő értekezleteket év elején azért tartott a szülők számára, hogy személyesen is megismerkedjen velük, hiszen így sokkal könnyebb jó benyomást kelteni pedagógusként. A két pedagógus esetében nagy volt az összhang azzal kapcsolatban, hogy az eset miatti megbeszéléseket online formában tartásuk. Az osztályfőnök a pandémia alatt kezdte el alkalmazni az online megbeszélések módszerét, ekkor még csak azért, mert abban a helyzetben ez volt az egyetlen jó megoldás. Jelenleg már a kényelmi funkciók miatt ragaszkodik hozzá, valamint a könnyebb összeegyeztethetősége miatt is. A napközis pedagógusnak a pandémia idejéről még nem voltak tapasztalatai, viszont a munkatársai javaslatára, valamint szintén a könnyebb összeegyeztethetőség miatt preferálja jobban az online felületeken való megbeszéléseket.

A második hipotézisem szerint **mind a két pedagóguscsoport úgy gondolja, hogy megfelelő stílusban és érthetően kommunikál a diákjai felé. Ez a hipotézis beigazolódott,** mivel a mind a két pedagógus úgy érzi, hogy megfelelő stílusban és

érthetően kommunikál a tanlóval. Jelen eset kicsit speciálisabb, viszont remekül érezhető rajta, milyen az, mikor a pedagógusok tényleg próbálnak alkalmazkodni a diákok kommunikációjához. Jelen esetben a diák nem érti a beszélt nyelvet, ezért más kommunikációs lehetőségekhez nyúltak. A válaszfal egy nonverbális gyermek számára nagy segítséget jelent abba, hogy kifejezze magát szavak nélkül. A pedagógusok nagyon jól cselekedtek akkor, mikor ezt a lehetőséget megteremtették a gyermek számára, sőt megadták neki a lehetőséget, hogy otthon is könnyebben ki tudja fejezni magát. Sok esetben a gyermekek fejlődésében az is nagy visszaesés, ha nem tudják érthetően kifejezni magukat. Ilyenkor nem csak a kedvüket szegi az, hogy nem értik meg amit akarnak, de dacosságból vagy szorongásból lehet végül teljesen felhagynak a próbálkozással vagy olyan viselkedésproblémák jöhetnek elő, amelyek eddig nem voltak jellemzőek. A tanuló megértéséhez az első lépéseket az osztályfőnök tette meg az által, hogy hagyta, hogy ő válasszon játékokat és figyelemmel követte a reakcióit. A feltérképezésből származó információkat végül szakszerűen felhasználta és adaptálta a tanuló mindennapjaiban, ezt a tudását munkatársaival és a szülőkkel is megosztotta, hogy a gyermeknek minél több helyen és személynél lehessen sikerélménye az által, hogy tud kommunikálni másokkal a válaszfalán keresztül. Ebben az esetben a pedagógusok tényleg úgy gondolják, hogy érthetően kommunikálnak az említett diák felé, amelyet alátámaszt az is, hogy mennyire próbálkoznak azzal, hogy megtalálják a közös kommunikációs lehetőséget vele.

A harmadikhipotézisem szerint **a modern pedagógusgeneráció jobban érzékeli a kommunikációs különbségeket idősebb társaik felé, mint fordítva.** Az esettanulmányozása után megállapítható, hogy **ezen hipotézisem sem igazolódott be.** A pedagógusok munkájában hatalmas szerepet játszik az, hogy együtt tudjanak működni egymással, hiszen a gyermekek fejlődésének ez az érdeke, ennek pedig a legjobb módja a szoros és erős kommunikációs háló közöttük. Ez alapján az eset alapján látszik, hogy a modern pedagógus sem érzékeli jobban ezeket a különbségeket, mivel folyamatosan partnerként volt kezelve az egész esetben. Saját elmondása szerint sem volt semmilyen kommunikációs különbség közte és idősebb munkatársa között, annak ellenére sem, hogy az eset kezdetekor még nem rendelkezett megfelelő tudásháttérrel és információval. Saját elmondása szerint nagy segítsége volt ebben az esetben az osztályfőnök. Mindig fordulhatott hozzá segítségért, valamint átadta azt a megfelelő tudást, amely előre vitte ezt az ügyet. Az osztályfőnök is úgy nyilatkozott, hogy semmilyen kommunikációs

különbséget nem érzékelt a napközis pedagógus részéről. Egyenlő felekként beszéltek az ügyről egész idő alatt, a fiatalabb pedagógustársa is sokat segített neki, például a válaszfalakat is ő készítette el. A félév során sokat beszélgettek egymással formális dolgokról, viszont sosem akadt olyan probléma, amely a kommunikációs különbségekből fakadt.

4. Következtetések és javaslatok

4.1. Következtetések

A kutatási eredmények elemzése után elmondható, hogy a hagyományos és a modern pedagógusgenerációba tartozó pedagógusok között nincsenek akkora kommunikációs eltérések, mint ahogy gondoltam, amelyet a két hipotézisem be nem igazolódása is alátámaszt. A modern pedagógusok csoportja sokkal népesebb volt, mint a hagyományos pedagógusoké. Ez abból is fakadhat, hogy napjainkban a modern oktatási módszerek egyre jobban kezdenek teret nyerni az intézményekben, így a pedagógusoknak is muszáj lépést tartani ezekkel a fejlődésekkel.

H1: A hagyományos oktatási módszereket alkalmazó pedagógusok jobban preferálják a személyes találkozókat/ megbeszéléseket a szülőkkel, mint az online felületeken történő értekezéseket, levelezéseket.

A távoktatás idején egyre nagyobb teret nyert az online értekezésre való átállás is, hiszen akkor ez volt a szülőkkel való kommunikáció egyetlen lehetősége is. Ennek hatására a hagyományos pedagógusgenerációba tartozó személyek is egyre jobban elkezdtek értékelné azt, hogy nem kell egy térben lenni ahhoz, hogy információkat osszanak meg a szülőkkel is. Mivel ez az időszak érzékeltette velük ezeknek a kommunikációs lehetőségeknek is a hasznosságát, így egyre kevesebben ragaszkodnak a személyes jelenlétet igénylő szülőiértekezletnek és fogadóórákhoz, valamint a szülők részéről is megnőhetett az igény az online terekben tartott megbeszélésekre, így ez a hipotézisem **nem igazolódott be**.

H2: Mind a két pedagóguscsoport úgy gondolja, hogy megfelelő stílusban és érthetően kommunikál a diákjai felé.

A régen használatos frontális, közlő oktatás a mostani diákgenerációt egyre kevésbé köti le, ezért a megfelelő oktatás érdekében fontos cél, hogy képezzék magukat a pedagógusok. A diákokkal való kommunikáció is valószínűleg ezzel együtt változik a pedagóguspályán. A pedagógusok könnyen felméri azt, hogy milyen módon és eszközzel lehet a leghatékonyabban kommunikálni a diákokkal, hiszen az idejük jelentős részét velük töltik, ezáltal akarva-akaratlan megfigyelik a szokásaikat, igényeiket. Azok a pedagógusok, akik törekednek arra, hogy kommunikációjuk sikeres legyen a diákok felé, ezeket a

megfigyeléseiket adaptálják az osztálytermi környezetben és azon kívül is. Ezért is lehet az, hogy a pedagógusok jelentős része meg van elégedve a kommunikációjukkal a pedagógusok felé, hiszen tudják alkalmazni ezen megfigyeléseiket a diákokról és sikeresen alkalmazzák a kommunikációjukban is, így ezen hipotézisem **beigazolódott**.

H3: A modern oktatási módszereket alkalmazó pedagógusgeneráció jobban érzékeli a kommunikációs különbségeket idősebb társaik felé, mint fordítva

A pedagógusok kommunikációja esetében nagy örömmel tapasztaltam, hogy a kommunikációs különbségek nem számottevőek a munkaközösségekben, ezért ezen hipotézisem **nem igazolódott be**. A pozitív tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy egy ekkora közösség, mint az intézmények pedagógusainak közössége muszáj, hogy összetartó legyen, hiszen közös célokat szolgálnak. Mivel az oktatás és nevelés során minden pedagógus majdnem napi szintű kapcsolatban áll, így ez sokban segítheti a kommunikáció minőségi alakulását. Ennek oka lehet az is, hogy ugyanazt vagy nagyon hasonló munkaköröket töltenek be ezek a személyek, így nyilván a kommunikációjuk is hasonló lesz, ez pedig a kommunikációs szakadékok áthidalásához vagy megszűnéséhez vezet a különböző generációk között is.

4.2. Javaslatok

Habár a kutatásom eredményei alapján megállapítható, hogy a két pedagógusgeneráció véleménye szerint kommunikációjukban nincsenek nagy eltérések, mégis úgy gondolom, hogy a pedagógustársadalomban ez egy folyamatosan fejlesztendő terület. A megfelelő és erős kommunikáció a pedagógusi szakmában elengedhetetlen tényező, akár a szülők felé, a diákok felé vagy a munkatársak felé irányul.

A mentorprogram egy remek lehetőség arra, hogy a két generáció jobban megismerje egymást és szorosabb munkahelyi kapcsolatot ápoljanak egymással. A mentorprogramban a gyakornokként kezdő pedagógusok segítségük egy tapasztaltabb munkatársat kapnak maguk mellé segítségül, aki végig kíséri az első néhány évüket a szakmában. A mentor feladata nem csak a felügyelés óralátogatásokon keresztül, hanem minden olyan szaktudás és fontos tudnivaló átadása, megismertetése, amely egy kezdő pedagógus számára elengedhetetlen a munkavégzéshez. A mentornak és mentoráltjának az intézmény szervezhet külön programokat is, esetleg képzési lehetőségeket is felkínálhat a

szakmai fejlődés érdekében. Sokat segít az is, ha a mentor és mentoráltja ugyan abban az osztályban, csoportban tevékenykedik, hiszen így a tanulókról, a fejlődésükről, megsegítésükről is mindig naprakész információkat tudnak adni egymásnak. Azért is tartom a közös osztályban való tanítást még remek ötletnek, mivel így a szülőkkel való kommunikációt is könnyebben elsajátíthatja a gyakornok pedagógus. A mentorprogramnak általában a gyakornoki idő lejártával vége van, de szerintem érdemes lenne a továbbiakban is szorosán együtt működnie a két pedagógusnak, hiszen ezáltal a két különböző generációba tartozó pedagógus között szoros munkahelyi kötelék alakulhat ki.

Emellett fontosnak tartom a munkaközösségek kommunikációs fejlesztését is. A munkaközösségekben sokszor több, mint 30 pedagógus is lehet, ez sok konfliktussal és ellentéttel is járhat. Ha a munkaközösségeknek lehetőséget adnának az intézményeik arra, hogy több időt töltsenek együtt, akkor a pedagógusok jobban megismerhetnék egymást, ezáltal sokkal összetartóbb közösségek is létrejöhetnek. Ez nagyban elősegítené a kommunikációjuk pozitív irányba való fejlődését is. Szakmailag így olyan erős csoportokat lehetne létrehozni, amelyek nagyban segítenék a pedagógusok munkáját, azáltal, azáltal, hogy megfelelő információáramlást lehetne vele eredményezni a munkatársak között. Az információáramlás mellett hasznos lenne a munkaközösségek csapatépítése az infokommunikációs eszközös szempontjából is.

Tapasztalataim alapján a frissen végzett pedagógusok, valamint azok a személyek, akik valamilyen továbbképzés során megszerzett tudással rendelkeznek a technika használatáról az intézményekben szintén nagy segítséget tudnak nyújtani társaiknak. Mivel az iskolapadokban már egy olyan generáció foglal helyet, akiknek a digitális világ a legérdekesebb és legérthetőbb, így fontos lenne pedagógusként a technikai tudás megszerzése is. Egyfelől sokkal könnyebb ilyen módon személyre szabni az órákat a tanulók részére, másrészt a kapcsolattartások egyszerűsítése érdekében is nagy segítséget tud nyújtani az online tér. A mai világban már mindenki számára elkerülhetetlen az, hogy használja a digitális eszközöket, viszont ennek a minőségi alkalmazása is számít. A távoktatás idején ez már bizonyossá vált, hogy az online téren nem minden pedagógus számára volt egyszerű a kommunikáció kialakítása a diákokkal, a szülőkkel vagy a munkatársakkal. Ezeknek a problémáknak elkerülése érdekében a már szakértelemmel és tudással rendelkező pedagógusok segítségnyújtása munkatársaik felé nagy segítséget jelentene.

5. Összefoglalás

Dolgozatom első részében bemutatta, hogy miért is választottam a pedagógusgenerációk kommunikációját témának. Azért is szerettem volna ezeket a témákat jobban megvizsgálni, mivel pályakezdő pedagógusként sokszor úgy érzem, hogy jelentős különbségek vannak a munkatársak között. Úgy vélem, hogy a mai napig a pedagógusok kommunikációja egy olyan téma, amelyet érdemes körbejárni és megvizsgálni, mert sokat változhat, akár pár éven belül is.

Ezt követően a szakirodalmak segítségével összefoglaltam a két pedagógusgeneráció kommunikációját a diákok felé, a szülők felé, valamint azt, hogy mely pedagógusgeneráció hogyan viszonyul a kommunikációt segítő technológiák használatához. Elsősorban a pedagógusok szerepéről és társadalmi hatásairól ejtettem szót, majd a generációk mellett a pedagógusok generációjáról is áttekintést készítettem. Ezt követően tértem rá a hagyományos pedagógusok generációjára. A szakirodalmak segítségével megfogalmaztam, hogy mi jellemzi a szülőkkel és diákokkal való kommunikációjukat, kapcsolataikat, valamint technológia használatára is kitértem. Ezek után a modern pedagógusok csoportját elemeztem ugyan ezen pontok mentén. Fontosnak tartottam jobban is megismerni a szakirodalmakon keresztül azokat a kommunikációs eszközöket, amelyeket a pedagógusok mind a diákok esetében, mind pedig a szülőkkel való kapcsolatépítéskor is tudnak alkalmazni. Úgy gondolom, hogy valaki megfelelő pedagógiai munkát végezzen kellő megfigyeléseket kell tennie nem csak diákjait illetően, hanem akár saját magára vonatkoztatva is, hiszen a kommunikációt is ezek mentén lehet sokkal személyesebbé, érthetőbbé tenni. Az érthetőség elősegítésére szolgál sok esetben a technológia is, ezért a szakirodalmi áttekintésemben ennek felfedezésére is hangsúlyt fektettem. Az elmúlt években, a távoktatáson keresztül megtapasztalhatta mind a két generáció, hogy milyen az amikor teljesen a technikára kell hagyatkozni az oktatásban, ennek hozadékeként a pedagógusokat befolyásolja az, hogy ez milyen hatást gyakorolt rájuk, megszerették ezáltal az online tér által adott lehetőségeket vagy negatív hatást gyakorolt rájuk.

A szakirodalmi áttekintés után a primer kutatásom megvalósítása következett. Kutatásom során is azokból a gondolatokból indultam ki, amelyeket megfogalmaztam a szakirodalmi áttekintésben. A primer kutatási formám kérdőív volt, amelyet 106 pedagógus töltött ki. A kérdőív megszerkesztésekor figyeltem arra, hogy minden fontos adatot megkapjak a kérdéseim mentén. A kérdéssort demográfiai adatokkal kezdtem, majd

a szülőkkel való kommunikációt, a diákokkal való kommunikációt és a munkatársakkal való kommunikációkat is vizsgáltam a kérdéseim mentén. A kitöltőket a koruk és az általuk kedvelt, alkalmazott oktatási módszerek mentén soroltam be a hagyományos és modern generációkba. Modern generációba végül 75 pedagógus, míg a hagyományos generációba 31 kitöltő tartozott bele. Ennek a két csoportnak az eredményeit tudtam összevetni. A kutatási kérdőív kérdéseit úgy tettem fel, hogy szemléltetni tudjam, milyen eltérések is lehetnek a két csoport kommunikációja között vagy éppen mi az, amiben hasonlóságot találok a modern és a hagyományos pedagógusgenerációba tartozók között. A kérdőíves kutatásom eredményeit kiértékelte a hipotéziseimre egyértelmű válaszokat kaptam, amelyek számomra nagyon meglepőek voltak. Összességében elmondható, hogy a két pedagóguscsoport kommunikációjáról sokkal szélsőségesebben gondolkodtam, mint amilyen valójában. A legtöbb válaszban, eredményben nagy egyetértés volt a csoportok között, szinte mindenki hasonló véleménnyel volt a kommunikációról. Két hipotézisem végül be sem igazolódott, mivel arra számítottam végig, hogy a két generáció között szignifikáns eltérések lesznek.

A szekunder kutatási módszerem esettanulmányozás volt. Az esetben általam ismert szereplők vettek részt. Egy olyan esemény leírását és elemzését választottam, amely a közelmúltban történt meg a munkahelyemen munkatársaimmal, valamint az ő diákjukkal és szüleikkel. Azért ezt az esetet választottam, mert szerintem tökéletesen illusztrálja miért is fontos az erős kommunikáció a pedagógusok, a szülők és a diákok között. Ennek az esetnek a tanulmányozása után is arra jutottam, hogy a két generáció kommunikációja között szinte semmi különbség sincsen. Az esetben szereplő mindkét pedagógus kommunikációja a helyzetnek megfelelő volt a szülőkkel, a diákkal, valamint egymással is, ez vezetett ahhoz, hogy az esetben leírt probléma már nem olyan jelentős. Az eset tanulmányozása után ugyancsak két hipotézisem nem igazolódott be, de ezzel az eredménnyel is meg vagyok elégedve.

A célom nem az volt, hogy bebizonyítsam, hogy mekkora eltérések vannak a különböző pedagógusgenerációk között, hanem hogy megtudjam miként is vélekednek erről a pedagógusok. Számomra jó volt megtapasztalni végül azt, hogy nincsenek hatalmas eltérések a pedagógusok között, amely a szakirodalom és a kutatások fényében már nem is olyan meglepő, hiszen a kommunikáció segítségével mind a két pedagóguscsoportnak ugyan az a célja, a nevelés és az oktatás.

Irodalomjegyzék

1. Antalné Szabó Á. (2016): A tanulói munkaformák és a tanári beszéd összefüggéseinek elemzése osztálytermi kommunikációs keretben. In Karlovitz János Tibor (szerk.) Pedagógiai és szakmódszertani tanulmányok. Komarno. International Research Institute, 47-56.
2. Ballér E., Golnhofer E., Falus I., Kotschy B., Nádas M., Nahalka I., Feyér J., Réthy E., Szivák J., Vámos J. (2003): Didaktika-Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt, 215-248p.
3. Baracsi Á. (2010): Pedagógusok interperszonális kommunikációja. Pedagógusképzés, <https://doi.org/10.37205/TEL-hun.2010.2-3.02> Letöltve: 2022.12.04.
4. Barbainé Béczi K. (2008): A pedagógia feladata a gyermek fejlődésének támogatásában. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
5. Bereczki E. O. (2019): A kreativitás fejlesztése digitális eszközökkel támogatott tanulási környezetben: Mit üzennek a kutatások az osztályterem számára és mikor hallgatnak?. In Iskolakultúra, 29 évfolyam 4-5. szám, 50–70p.
6. Bóra F. (1994).: A türelem pedagógiai ereje. In Módszertani Közlemények,34. évfolyam, 3. szám, 116-122.p.
7. Czékmán B. (2016): Mobiltechnológia a tanórán: oktatási tartalmak, oktatást segítő digitális megoldások. In Mobil eszközök az oktatásban konferencia, 249-254.p.
8. Cserné Aderman G. (2005): A pedagógus szerepe a tanítás-tanulás folyamatában, különös tekintettel a tanulói teljesítmények ellenőrzésére és értékelésére. Budapest, Neumann Kht.
9. Dornai E. (1994): A beszéd funkciói és jelentésének meghatározói https://mek.oszk.hu/04600/04669/html/balogh_pedpszich0006/balogh_pedpszich0006.html letöltve: 2022.12.03.
10. eSchool News Staff.(2018): "5 ways schools should use technology tools To engage families" eSchool <https://www.eschoolnews.com/2018/09/19/schools-engage-families>. letöltve: 2022.12.13.
11. Fináczy E. (1926): A középkori nevelés története: vezérfonal egyetemi előadásokhoz. Budapest, Egyetemi Nyomda

12. Forgó S. (2007): A korszerű- A gyors technológia változások és tudástranszfer lehetőségét támogató- oktatási módszerek és IT technológiák alkalmazásának lehetőségei és gyakorlata a szakképzésben. Budapest, Nemzeti Szakképzési Intézet
13. Gaskó K., Kálmán O., Mészáros Gy., Rapos N. (2011): A folyamatos szakmai fejlődés szempontja az adaptív-elfogadó iskola koncepciójában. http://real-j.mtak.hu/17252/2/EPA04051_pedagoguskepzes_2011_03-04.pdf Letöltve: 2022.11.23.
14. Habók,A. (2017): A tanulás tanulása–A tanulást befolyásoló tényezők. Budapest, Gondolat Kiadó.
15. Hoffman J, Peters P., Nieves J., May F. (2017): Leveraging Technology To Strengthen The Relationship Between Home And School Communities ISTE <https://www.iste.org/explore/articleDetail?articleid=456> Letöltve: 2022.12.03
16. Hoffmann Zs., (2009): Antik nevelés <https://mek.oszk.hu/08400/08431/08431.pdf> letöltés ideje: 2022.12.22.
17. Howe H. – Strauss, W. – Matson, R. J. (2000): Millenials rising: The next great generation. New York, Vintage
18. Kadocsa L. (2006): "Az atipikus oktatási módszerek." Felnőttképzési kutatási füzetek. Budapest, Nemzeti Felnőttképzési Intézet
19. Kárpáti A., Hunyadi M. (2009): Kísérlet a tanárok IKT-kompetenciája közös európai referenciakeretének kialakítására – a U-Teacher Projekt II. In Új Pedagógiai Szemle. 3
20. Kovács I. (2011): Az elektronikus tanulásról a 21. század első éveiben <https://oszkdk.oszk.hu/storage/00/00/27/16/dd/1/09190.pdf> letöltve: 2022.11.14.
21. Lannert J., Szekszárdi, J. (2015): Miért nem érti egymást szülő és pedagógus?.In *Iskolakultúra*,25. évf, 1. szám 15-34p.
22. Lee J., Lee Y., Gong S., Bae J., Choi M. (2016): A meta-analysis of the effects of non-traditional teaching methods ont he critical thinking abilities of nursing students. <https://doi.org/10.1186/s12909-016-0761-7> letöltve: 2022.12.03.
23. Lenkovics I. (2009): A tanítás tanulása. Segédanyag a gyakorlati tanításhoz. In Szabó Antal: Tanári mesterképzési szak összefüggő gyakorlat – tanulmányok. Nyíregyháza.

24. Lévai D., (2015). Digitális kompetencia a pedagógiában. In Új köznevelés 71. évfolyam: (5-6.) 30.-31.p
25. Mészáros G. (2015): Beilleszkedésre nevelünk? In A társas, társadalmi viszonyok, Budapest, 13-20p.
26. Mészáros A.- Lestyán, K. (2017): Generációsok(k). Tanulmányok a generációk témakörében. Gödöllő, Szent István Egyetemi Kiadó Nonprofit Kft
27. Molnár E. (2017): Hagyományos és modern kommunikációs formák a pedagógus és szülő kapcsolatában <http://midra.uni-miskolc.hu/document/27792/23433.pdf>
Letöltve: 2022.12.21.
28. Molnár G. (2011): Az információs-kommunikációs technológiák hatása a tanulásra és oktatásra. In Magyar Tudomány, 172 évfolyam,9. szám, 1038-1047.
29. Molnár Gy. (2008): Az IKT-val támogatott tanulási környezet követelményei és fejlesztési lehetősége. Szakképzési szemle, XXIV évfolyam, 3. szám, 257-276p.
30. Námétovszki Zs., (2013). Az IKT eszközök alkalmazásának módszertani különlegességei <http://blog.namesztovszkizsolt.com/wp-content/uploads/2009/10/AzIKTEszkozokAlkalmazasanakModszertaniKulonlegessegei.pdf> Letöltve: 2022.12.21.
31. Nikitscher P. (2015): A pedagógus szerepe és lehetőségei az iskolai szocializáció folyamatában <https://ofi.oh.gov.hu/publikacio/pedagogusok-szerepe-es-lehetosegei-az-iskolai-szocializacio-folyamataban> letöltve: 2022.12.04.
32. Pálvölgyi, F.(2015): Kommunikáció az osztályteremben [https://btk.ppke.hu/uploads/articles/180416/file/Kommunik%C3%A1ci%C3%B3%20az%20oszt%C3%A1lyteremben%20\(PF\).pdf](https://btk.ppke.hu/uploads/articles/180416/file/Kommunik%C3%A1ci%C3%B3%20az%20oszt%C3%A1lyteremben%20(PF).pdf) letöltve: 2022.12.03.
33. Pukánszky B., Németh A. (1996): Neveléstörténet. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.
34. Ráczné Török E.- Virág K. (2019): A gyermekek iskolai sikeressége és a szülői nevelés összefüggései. Szeged, Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
35. Schnider D.- Hömöstrei M. (2020): Régen minden jobb volt? Digitális és papír alapú házi feladatok a fizika órán. Új pedagógiai szemle 70. évf. 11-12. sz. 94-104p.
36. Somogyvári L. (2021): Pedagógiai kommunikáció. Veszprém, Pannon Egyetem
37. Subrt P. (2022): A szakmai együttműködés a pedagógusok véleményének tükrében. Eger, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

38. Szabó-Szentgróti G.- Gelencsér M.-Szabó-Szentgróti E.-Berke Sz. (2019): Generációs hatás a munkahelyi konfliktusokban. *Vezetéstudomány /Budapest Management Review*, 50. évfolyam, 4. szám, 77-88p
39. Széll K., Fehérvári A., Paksi B. (2018): Pedagógusok, iskola, bizalom–egy mozgalmas évtized változásai. In *Educatio*, 27. évfolyam, 4. szám, 581-602.
40. Szököl I. (2020): Hatékony pedagógiai kommunikáció. [https://archiv.mpc-
edu.sk/sites/default/files/publikacie/zviazane_sokol.pdf](https://archiv.mpc-
edu.sk/sites/default/files/publikacie/zviazane_sokol.pdf) Letöltve: 2022.12.03.
41. Tamusné Molnár V., (2011) Pedagógus-andragógus szerepek és változásaik <https://core.ac.uk/download/pdf/197940078.pdf> letöltve: 2022.12.05.
42. T-Tudok (2013): Értjük-e egymást szülők és pedagógusok? Összefoglaló tanulmány egy a szülők és pedagógusok körében végzett on-line kutatásról. Budapest: T-Tudok Tudásmenedzsment és Oktató Kutató Központ Zrt. https://www.ttudok.hu/files/2/kutatasi_jelentes_a_szulopedagogus_kommunikacio_ról letöltve: 2022.12.12.
43. Vehrér A. (2018): Népi kultúra oktatása 3D/VR technológiával. In XXI. Apáczai-napok konferencia. “Útkeresés és újratervezés”. Tanulmánykötet 316–322 p.
44. Vörös A. (2004): Osztálytermi kommunikáció, pedagógus-diák interakciók In: N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.) *Pszichológia pedagógusoknak*. Budapest, Osiris Kiadó, 413–417

Mellékletek

1. sz. melléklet: Felhasznált kutatási kérdőív

A pedagógusgenerációk közötti nyelvi különbségek vizsgálata

Tisztelt Válaszadó!

Totyik Kincső vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Budai Campus Emberi erőforrás tanácsadó mesterképzési szak hallgatója. Kérdőívemben azt vizsgálom, hogy a különböző pedagógusgenerációkba tartozó pedagógusok milyen kommunikációs módszereket, stílusokat alkalmaznak kollegáik, a diákok és a szülők körében.

A kérdőív anonim és önkéntes, melynek kitöltése körülbelül 10 percet vesz igénybe. A válaszadását a megfelelő helyen X-szel jelölje, vagy rövid szöveges válasszal fejtse ki véleményét.

A beérkező információt a szakdolgozatomon kívül nem használom fel másra.

Köszönöm szépen, ha kitöltésével segíti a tanulmányaimat!

---

* **Kötelező kérdés**

1. 1. Az Ön neme *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nő

Férfi

2. 2. Az Ön életkora *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

20-25

26-30

31-40

41-50

51-60

61-

3. 3. Jelenleg milyen pedagógiai munkát végez? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Tanár
- Tanító
- Gyógypedagógus
- Szociálpedagógus
- Óvodapedagógus
- Fejlesztőpedagógus

4. 4. Melyik vármegyében dolgozik? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Bács-Kiskun vármegye
- Baranya vármegye
- Békés vármegye
- Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye
- Csongrád-Csanád vármegye
- Fejér vármegye
- Győr-Moson-Sopron vármegye
- Hajdú-Bihar vármegye
- Heves vármegye
- Jász-Nagykun-Szolnok vármegye
- Komárom-Esztergom vármegye
- Nógrád vármegye
- Pest vármegye
- Somogy vármegye
- Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye
- Tolna vármegye
- Vas vármegye
- Veszprém vármegye
- Zala vármegye

5. 5. Ön hány éve dolgozik a szakmában? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- 1-5
- 6-10
- 11-15
- 16-20
- 21-25
- 26-30
- Több, mint 30

6. 6. Milyen településen/ településeken dolgozik? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- Főváros
- Megyeszékhely
- Város
- Falu
- Egyéb

7. 7. Kérem értékelje, kedveli az alábbi tanítási módszereket? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	1- Egyáltalán nem kedvelem	2- Nem kedvelem	3- Kedvelem	4- Nagyon kedvelem
Előadás	☐	☐	☐	☐
Magyarázat	☐	☐	☐	☐
Elbeszélés	☐	☐	☐	☐
Tanulói kiselőadás	☐	☐	☐	☐
Megbeszélés	☐	☐	☐	☐
Vita	☐	☐	☐	☐
Szemléltetés	☐	☐	☐	☐
Projekt módszer	☐	☐	☐	☐
Kooperatív oktatási módszer	☐	☐	☐	☐
Szerepjáték, játék	☐	☐	☐	☐
Házi feladat	☐	☐	☐	☐

8. 8. Milyen gyakorisággal kommunikál a szülőkkel az interneten? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Naponta
- Hetente
- Havonta
- Háromhavonta
- Félévente
- Évente
- Soha

9. 9. Milyen gyakorisággal tart fogadóórákat, szülői értekezleteket? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Hetente
- Havonta
- Háromhavonta
- Félévente
- Évente
- Soha

10. 10. Mennyire gondolja fontosnak a szülőkkel való személyes találkozást, beszélgetést? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Egyáltalán nem gondolom fontosnak

1

2

3

4

Nagyon fontosnak gondolom

11. 11. Mennyire érzi úgy, hogy a szülőkkel való online megbeszélések, konferenciák ugyanolyan hasznosak és hatékonyak, mintha személyesen találkoznának? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Egyáltalán nem gondolom így

1

2

3

4

Teljesen így gondolom

12. 12. Milyen gyakorisággal alkalmazza az alábbiakat diákjai felé? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	1- Egyáltalán nem alkalmazom	2- Nem alkalmazom	3- Ritkábban alkalmazom	4- Napi szinten alkalmazom
Nyitott kérdés	☐	☐	☐	☐
Nem formális beszélgetés	☐	☐	☐	☐
Humor	☐	☐	☐	☐
Fegyelmezés	☐	☐	☐	☐
Érvelés	☐	☐	☐	☐
Motiváció	☐	☐	☐	☐
Egyénre szabott névhasználat	☐	☐	☐	☐
Diáknyelv	☐	☐	☐	☐
Önirónia	☐	☐	☐	☐
Oktatási kommunikáció	☐	☐	☐	☐

13. 13. Menyire érzi úgy, hogy diákjai felé megfelelő a kommunikációja? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	Egyáltalán nem megfelelő	Nem megfelelő	Megfelelő	Teljesen megfelelő
Tanórákon	☐	☐	☐	☐
Tanórákon kívül	☐	☐	☐	☐

14. 14. Mennyire érzi úgy, hogy diákjai kommunikációja megfelelőek Ön felé? *

Soroként csak egy oválist jelöljön be.

	Egyáltalán nem megfelelő	Nem megfelelő	Megfelelő	Teljesen megfelelő
Tanórákon	☐	☐	☐	☐
Tanórákon kívül	☐	☐	☐	☐

15. 15. A diákokkal való kommunikáció esetén mennyire figyel az alábbiakra? *

Soroként csak egy oválist jelöljön be.

	Egyáltalán nem figyelek oda rá	Nem figyelek oda rá	Odafigyelek rá	Nagyon odafigyelek rá
Hangerő	☐	☐	☐	☐
Beszédtempó	☐	☐	☐	☐
Mimika	☐	☐	☐	☐
Gesztusok	☐	☐	☐	☐
Testtartás	☐	☐	☐	☐
Tekintet	☐	☐	☐	☐

16. 16. Milyen módon szereti tartani a kapcsolatot a munkatársaival? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- Online felületeken
- Személyesen
- Azonnali üzenetküldésekkel
- Hívásokkal

17. 17. Mennyire gondolja igaznak az alábbi állításokat a munkaközösségében? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	1- Egyáltalán nem gondolom így	2- Nem gondolom így	3- Így gondolom	4- Teljesen így gondolom
Jelentős a kommunikációs szakadék a pedagógusgenerációk között	☐	☐	☐	☐
A munkaközösségekben fontos az erős kommunikáció	☐	☐	☐	☐
A legtöbb konfliktus a generációs különbségekből fakad a munkaközösségekben	☐	☐	☐	☐
A fiatalabb pedagógusok jobban differenciálják a tanóráikat	☐	☐	☐	☐
A diákok szívesebben fordulnak a fiatalabb pedagógusokhoz segítségért	☐	☐	☐	☐
Az idősebb pedagógusgenerációk több tiszteletet kapnak a munkatársaktól	☐	☐	☐	☐
Az idősebb pedagógusok ugyanolyan gyakorisággal használják a	☐	☐	☐	☐

18. 18. A munkatársakkal való kommunikáció esetén mennyire figyel az alábbiakra?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	Egyáltalán nem figyelek oda rá	Nem figyelek oda rá	Odafigyelek rá	Nagyon odafigyelek rá
Hangerő	☐	☐	☐	☐
Beszédtempó	☐	☐	☐	☐
Mimika	☐	☐	☐	☐
Gesztusok	☐	☐	☐	☐
Testtartás	☐	☐	☐	☐
Tekintet	☐	☐	☐	☐

19. 19. Milyenek érzi kommunikációja minőségét az idősebb pedagógusgenerációk felé?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Egyáltalán nem megfelelőnek

1

2

3

4

5

6

Teljesen megfelelőnek

-
20. 20. Milyennek érzi kommunikációja minőségét a fiatalabb pedagógusgenerációk felé?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Egyáltalán nem megfelelőnek

1

2

3

4

5

6

Teljesen megfelelőnek

21. 21. Mely korosztályhoz fordul szívesebben munkájával kapcsolatos kérdésekkel?

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

20-25

26-30

31-40

41-50

51-60

61-

2. sz. melléklet: Az esettanulmányhoz tartozó eset szövege

Bevezetés:

Az intézmény bemutatása:

A vizsgált eset egy Győr-Moson-Sopron vármegyei egységes gyógypedagógiai intézmény falai között zajlik le. Az intézmény egy többcélú köznevelési intézmény, ahol jelenleg összesen 198 tanuló oktatása és nevelése folyik három különböző tagozaton. A tanulmány az autizmus spektrumzavarral élő tanulók tagozatához köthető, ahol jelenleg 6 tanulócsoporthoz 37 fő tanul. Tizenegy gyógypedagógus, valamint kilenc asszisztens látja el a nevelő-oktató munkákat. A munkaközösség életkorát tekintve minden korosztály megtalálható, a nemeket tekintve pedig minden pedagógus és asszisztens nő. Az épület a felépítését tekintve 6 osztályteremre bomlik, kettő fejlesztő teremre, egy tornateremre, egy tornaszobára és egy étkezőre. A termek felesleges ingerektől mentesek, hogy a tanulók figyelmét ne vonja el, valamint az autizmus-specifikus oktatáshoz hozzátartozik az ingerszegény környezet. A tagozaton minden elérhető autizmus-specifikus segítségi lehetőséggel próbálják segíteni a tanulókat a megfelelő fejlődés és oktatás érdekében, így egyéni fejlesztési célokat tűznek ki minden tanuló számára, amelyek eléréséhez szoros közreműködés történik a pedagógusok, az asszisztensek és a szülők között. A tagozat tanulói jelenleg nem osztályokban, hanem kisebb létszámú csoportokban tanulnak, a csoportokban nagyjából azonos korú tanulók vannak.

Az esettanulmányban említett osztály összetétele hét diákból áll. A csoportban a tanulók nagyjából azonos életkorúak, de egyéni képességeik nagy eltéréseket mutatnak, ezért fontos hangsúlyt fektetni a differenciálásra és az egyéni fejlettségi szinteknek a felmérésére. A tanulók fejlesztése autizmus-specifikus eszközökkel történik a sérültségük szintjének megfelelően. A prompthierarchiára és a protetikusan környezet megteremtésére nagy hangsúlyt fektetnek az osztályban, amely nagy segítséget nyújt az autizmussal élő tanulók számára.

A tanuló bemutatása:

A. 8 éves fiú. Gyermekkori autizmus diagnózisa van. A tavalyi évben kezdte az iskolát. Csoporttársaihoz képest idősebb és magasabb. Nagyon kedves és általában szófogadó gyermek, aki könnyen tud alkalmazkodni a helyzetekhez. Társaival nehezen találja meg a közös hangot, egy gyermek van, akivel szívesen dolgozik együtt. Beszéde nehezített, a

kérdéseket is nehezen érti, viszont ennek ellenére is ő próbál kommunikálni a legtöbbet a csoportban a társaival és a felnőttekkel is. Nagyon érdeklődő, mindenre felfigyel a környezetében. A tanuló ápolat és gondozott.

A család bemutatása:

A diák szüleivel és a húgával él egy családi házban. Az édesanya nagyon aggódik gyermeke miatt, ezért gyakran játékvásárlással kompenzál. Az apa kedves, de se az osztályfőnökkel, se a gyermek többi pedagógusával nem nagyon tartja a kapcsolatot. A. nem szokott sokat beszélni a húgáról. Az édesanya bevallása szerint hasonló problémákkal küzd, mint bátyja, ezért a kislány rendszeresen jár fejlesztésekre. Főként az anya iskola után viszi haza a fiút. Az édesanya nagyon örül, ha sikertörténeteket hall gyermeke fejlődéséről, de a problémákat nehezebben kezeli, a legtöbbször nem beszél róla, de van olyan is, hogy a pedagógusok és a szakértők véleményét sem hallgatja meg efelől. Otthon minden bizonnyal a gyerekek uralják a szabadidőt, ami a házi feladatok mennyiségében és minőségében is megmutatkozik. Az édesanya saját bevallása szerint az iskolán kívül nem akarja nagy feszültség alá helyezni gyermekét, így, ha a diáknak nincs kedve megoldani egy feladatot, azt vagy nem, vagy pontatlanul teszi. Ez az attitűd néha az iskolai viselkedésében is megnyilvánul, de pedagógusai tudják kezelni ezeket a helyzeteket.

Az osztályfőnök bemutatása:

Az osztályfőnök 45 éves nő. Több, mint 15 éve dolgozik az intézmény falain belül. Asszisztensként kezdett, majd 2012-ben diplomázott gyógypedagógusként, autizmus spektrumzavar szakirányon. Az osztálynak 2021 óta az osztályfőnöke, a tanulóknak a legtöbb tanítási órát ő tartja. Jelenleg a munkaközösség vezetését is ő végzi, így szoros kapcsolatban van minden munkatárssal és a különböző tagozatok pedagógusaival is. Részt vesz az intézmény mentori programjában, jelenleg egy gyakornok gyógypedagógus mentora, akinek munkáját felügyeli és segíti. Munkatársai szívesen fordulnak hozzá segítségért, mivel a tagozaton összesen három szakirányú végzettséggel rendelkező pedagógus van, köztük ő is. Nagyon szívesen oszt meg különböző ötleteket és feladattípusokat a pedagógustársaival, hogy segítse a gyermekek tanulmányait. Munkája során nagyon odafigyel minden tanuló egyéni igényére is. Diákjai nagyon kedvelik, szívesen fordulnak hozzá segítségért. A tanítási órákon határozott és céltudatos, de a tanórákon kívül nagyon odaadó és gondoskodó a gyermekekkel. Fontos célnak tartja azt, hogy minden tanuló egyéni igényeihez mérten, megfelelő tempóban és minőségben

fejlődjön. A szülőkkel napi szintű kapcsolatot ápol, a legtöbbször online felületeken. A tanulók által végzett napi munkákról, tevékenységekről dokumentációkat készít, amelyeket a szülőkkel is megoszt. Fogadóórákat és szülőiértekezleteket ritkábban, általában háromhavonta tart a formalitás miatt. A szülőkkel mindig jelenléti értekezleteket tart, amelyen általában minden gondviselő részt szokott venni. A szülők megsegítésére vizuális segítségeket küld haza a gyermekekkel, amelyek alapján a diákok oktatása folyik az intézményben, valamint a tanulás megsegítése érdekében sokszor videókat is küld a szülők számára, amelyen bemutatja hogyan érdemes otthon megoldani a tanulókkal egy-egy házi feladatot. A szülők szívesen fordulnak felé minden alkalommal, mert tudják, hogy hamar megfelelő segítséget kapnak a pedagógustól.

A napközis pedagógus bemutatása:

A napköziben oktató pedagógus 2021-ben végzett gyógypedagógusként, tanulásban akadályozottak szakirányon. Az iskolában 2021 szeptembere óta oktat különböző osztályokban, főleg mozgásnevelést, ábrázolást és a napközis foglalkozásokat. Jelenleg két osztályban tanít, köztük az esettanulmányban említett csoportban is. A pedagógus részt vesz az intézmény mentorprogramjában is, így a mentora segítségével autizmus-specifikus oktatást tud biztosítani a tanulói számára, valamint különböző továbbképzéseken is részt vesz ennek érdekében. A munkaközösség aktív tagja. Az iskolai kötelező tanítási órák mellett szívesen vesz részt különböző programok szervezésében és lebonyolításában is, például fenntarthatósági témahét, különböző kirándulások. Munkatársai szívesen dolgoznak vele, mert jól ért az információs kommunikációs eszközök adta lehetőségeihez is, valamint kreatív ötletekkel tudja támogatni a munkaközösséget. A diákok szívesen vesznek részt a tanóráin, mivel rengeteg IKT feladattal és csoportos munkavégzéssel tartja óráit, amelyek nagyban motiválják a diákokat. A szülőkkel minden nap találkozik, mivel a legtöbb tanulót ő kíséri le a szüleikhez. Ilyenkor főleg informális, rövid beszélgetéseket folytat a gondviselőkkel. Minden online szülői csoportnak is a tagja, így könnyen kapcsolatot tud tartani azon szülőkkel is, akiknek a gyermekei nem járnak a napközibe. Fogadóórákat ritkábban, általában háromhavonta tart, de kompenzálja az, hogy a szülők bármikor felkereshetik online, valamint telefonon is.

Az eset tárgyalása:

Ebben a tanévben nagy gondot okoz A. számára az önálló játék. A tavalyi évhez képest ez olyan jelentős nehézséget és visszalépést jelent a fejlődésében, amely kognitív képességeinek fejlődése mellett ez meglepő. A csoport a második óra után szokott 15 percig önállóan játszani. A. nem szeret semmit csinálni ezalatt az időszak alatt, valamint nehézséget okoz neki az is, hogy megvárja a társait, míg befejezik a játékot. A tanuló nem viselkedik kirívóan vagy agresszíven, de gyakran kifejezi unalmát. A szülő legalább 3féle játék lehetőséget tesz a gyermek táskájába, de maximum egy kisautóval hajlandó játékot végezni. A tavalyi év során többször előfordult, hogy játékidő alatt hányt. Egy idő után észrevette, hogy hamarabb befejezheti a játékidőt, ha az asztalra vagy a földre hányt, ezért öklendező hangokkal próbálta imitálni azt, amely sokszor csak erőlködés volt. Ez a diákok számára is nagyon zavaró, egyikük sem akart vele egy asztalnál ülni vagy interakcióba kerülni vele. Szülő kérésére egy idő után abbahagytuk a szünetek tartását. A játékban megjelenő problémák mellett a szabályok betartása is nehézségekbe ütközik. A diák ide-oda forog a székében tanórák közben. Tanórák közben hangosan kiabál, ami szintén nagyon zavaró lehet egyes osztálytársai számára, hiszen sokan szenzorosan is érzékenyek.

Idén a diák szinte egyáltalán nem hajlandó bármilyen programban részt venni, a tanórákon is egyre több a viselkedéssel kapcsolatos probléma. A diákok számára az idő telését vizuális napirendi kártyákkal jelölik az intézményben, ez egyfajta autizmus-specifikus megsegítés a diákok számára. Az első két hétben a szabad játékot jelző napirendi kártya látványa is rossz hatással volt rá, így ez a kártya nem kerül fel a napirendjére. Ha még is felkerült, akkor felgyorsult a légzése és halk jajgatásokat hallatott. Tavaly a napközis foglalkozások alatt hajlandó volt társaival játszani különböző társasjátékokat, ha mást nem, rajzolni, színezni mindig volt kedve. Jelenleg a diák napi közel 6 órát tölt az iskola falai között, de nem vonódik be semmibe. Ez sajnos oda vezet, hogy az utolsó órákban már nem tud odafigyelni a feladatára, sokkal fáradékonyabb lesz, hamarabb dühbe gurul és a társai közelségét is egyre kevésbé fogadja el, amely egy ilyen összetételű csoportnál gondot jelent.

Az autizmussal élő diákok esetében nagyon fontos az, hogy strukturált legyenek a tanulók mindennapjai. Az intézményben ehhez minden eszköz adott, de a szülőknek és a pedagógusoknak szoros kommunikációs kapcsolatot kell tartani annak érdekében, hogy

nyomon lehessen követni a diák fejlődését, valamint azt, hogy a számára személyre szabott segítségek ténylegesen mennyire válnak be.

Jelen helyzetben az egyik legfontosabb cél az, hogy a játékok ideje alatt legyen képes beosztani önállóan a szabadidejét és legyen képes bent tartózkodni a teremben a társaival, még akkor is, ha a játékidőben aktívan nem vesz részt. Ehhez az osztályfőnöknek, a napközis oktatóknak, a szülőknek és a tanulónak a közös kooperációjára van szükség.

Első körben a szülőkkel közösen ültek össze a pedagógusok egy fogadóórára, hogy tudjanak értekezni arról, hogy mit lehetne kezdeni a gyermek viselkedésproblémáival. Erre a fogadóórára 2022. október 6-án került sor, mivel ez volt a legmegfelelőbb alkalom mind a három fél számára. A két pedagógus egyetértett azzal, hogy online legyen a megbeszélés, mivel a szülőknek is szoros a napi beosztása. Ekkor megkérdezték a szülőket a pedagógusok arról, hogy otthon miket szeret játszani a tanuló. Válaszul kaptak néhány játékot, de az édesanya is kiemelte, hogy a tanuló otthon sem szokott játszani, maximum a hétvégéken videójátékozik a nagyszülőknél. Az osztályfőnök megkérte a szülőket, hogy próbáljanak meg olyan tárgyakat tenni a gyermek táskájába, amelyeket szívesen használ, még akkor is, ha értelmetlen vagy nem funkciójának megfelelő játékot játszik velük. Erre azért is van szükség, mert az autizmussal élők esetében sokszor nehéz megállapítani, hogy milyen tevékenység vagy tárgy az, amelyet ők élvezettel végeznek. Emellett kitértek arra, hogy fontos lenne az is, ha otthon is következményei lennének a gyermek tetteinek viselkedéseinek, hiszen a következetesség segítségével lehet a legkönnyebben egy ilyen jellegű problémát leküzdeni. A folyamatos és következetes segítségnyújtás érdekében megbeszéltek a szülők és a pedagógusok, hogy minden hónapban legalább egyszer átbeszéljék a fejlődés vagy a romlás mértékét, valamint kitalálják a következő lépéseket.

A következő napokban a diák táskájában végül nem kerültek be a megbeszéltek játékok. Az édesanya bevallása szerint azért, mert félték, hogy ezek a játékok elvesznek vagy széttörnek az iskolában, ezért inkább nem kockáztatták ezt meg. A tanuló ebben a pár napban nem jelentet problémát a szünetekben, nem voltak kirívó viselkedésproblémák, de az önálló és a közös játékokba sem akart részt venni. A szülők meglehetősen passzív viselkedése miatt az osztályfőnöknek kellett kitalálni egy megoldást. Az iskolában bevett és kötelező szokás az, hogy a gyermekek bizonyos területeit felmérjék a pedagógusok különböző módokon. Az osztályfőnök úgy döntött, hogy az önálló szabadidős tevékenységét is felméri ennek a tanulónak. Ehhez a felméréshez csak egy üres és

ingerszegény teremre, valamint rengeteg különböző játékra van szükség a termen belül. Ilyenkor a felmérés végző személy nem beszél a gyermekhez, hanem hagyja, hogy egyedül döntsön arról, hogy miket kezd ezekkel a játékokkal, valamint ezekről feljegyzést készít és következtetéseket von le. Egyéni helyzetben A. elkezdett érdeklődni néhány játék iránt. A legjobban az önálló rajzolás és színezés kötötte le a figyelmét, valamint egy mágneses tábla, amelyre alakzatokat lehet nyomdázni. Ezen kívül még könyveket is forgatott, valamint a tolltartóját résnyire kinyitva, kaleidoszkópot imitált. A legtöbb játékot nem próbálta ki, de már az is előrelépés volt az osztályfőnök számára, hogy ezeket a játékokat is kipróbálta. A szülőkkel ezután november 14-én újabb online megbeszélésre ültek össze. Az osztályfőnök elmonda a következtetéseit és javaslatokat tett arra, hogy a szülők otthon esetleg szem előtt hagyhatnák ezeket a játékokat vagy jutalmazási rendszert alakíthatnának ki, például minden negyedóra játék után járna valamilyen jutalom. Ebben a beszélgetésben a napközis pedagógus nem vett részt, mivel vele külön megbeszélést tervezett az osztályfőnök. Erre másnap, november 15-én került sor, szintén online formában, mivel a napközis pedagógus és az osztályfőnök munkaidejének letelte között négy óra eltérés van. A pedagógusok közösen kidolgoztak egy vizuális választófalat, amelyre azoknak a játékoknak a képeit ragasztották, amelyek iránt érdeklődött a kisfiú, valamint a terem egyik sarkát elszigetelték paravánokkal, ahol egyedül is játszhat szünetekben és a napközis foglalkozások után. A pedagógusok megegyeztek abban, hogy minden 10 perc játék után a gyermek jutalmat választhat magának a napköziben és a szünetekben, ezzel is motiválva arra, hogy az önálló játékidő ne legyen egy kellemetlen időtöltés számára. Vizuális választófalat készítettek a szülők számára is, hogy a kidolgozott rendszereket a gyermek az iskolán kívül is tudja alkalmazni. Pár hét után a tanulónak azt is megengedte a napközis pedagógus, hogy néhány könyvet hazavigyen magával, de a szülővel megbeszélte, hogy minden nap vissza kell hozni a könyveket, mivel azok más osztályoknak a tulajdonában voltak. A napköziben és a tanítási órák közötti szünetekben is mindig emlékeztették a feladatára a tanulót a pedagógusok. Ilyenkor egyszerű mondatokat vagy akár csak szavakat alkalmaznak, mint például „Válassz!”. Mivel autizmussal élő fiatalról beszélünk, ezért halmozottan fontos az, hogy egyszerű és készségeinek, értelmének megfelelő beszédet alkalmazzanak a pedagógusai, ezért is volt szükség a vizuális válaszfalra a gyermek által használt játékokról. A tanuló beszédértése és beszéde is eléggé nehezített, ezért a válaszfalon keresztül kommunikálnak vele a pedagógusok, így tudakolják meg mivel szeretne játszani és hol szeretné azt tenni. A válaszfal mindig szem előtt van, így ha spontán játékokra kerülne a sor, a diák akkor is könnyedén ki tudná fejezni magát a

pedagógusok felé, valamint a pedagógusai is könnyen el tudják magyarázni mik közül választhat.

Az eset lezárása, eredmények:

A pedagógusok ezután napi kontaktusban maradtak ezzel az ügyel kapcsolatban. Minden nap váltottak egymással üzenetet vagy az intézmény falain belül a szünetekben megbeszélték a fejleményeket. A két pedagógus között erős kommunikáció alakult ki, amely nagyrészt lekorlátozódott A. problémáira, de mégis effektívnek bizonyult. A szülőkkel ezután is havonta közösen átbeszélték az előrehaladást. Az online megbeszélések végül a téli szünettel befejeződtek, de a napközis pedagógus amikor csak teheti lekíséri a gyermeket édesanyjához és beszámol minden fontos dologról. A gyermek egy tanítási napon jelenleg 10 percet játszik maximum, olyankor is rajzol inkább. Időben ez a fejlődés nem nagy, viszont a társait már nem zavarja és könnyebben lekommunikálja, ha esetleg nincs valamihez kedve. Az osztályfőnök elmondása szerint a tornaórákon már hajlandó kooperálni is másokkal, nem utasít el mindenkit magától. Habár a fő probléma nem szűnt meg teljesen, de szociálisan nagy előrelépést jelent a mostani állapota a diáknak.

Függelékek

1. sz. függelék: A dolgozat tartalmi kivonata

DIPLOMADOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

Dolgozat címe: A pedagógusgenerációk közötti nyelvi különbségek vizsgálata

Készítette: Totyik Kincső

Emberi erőforrások szak, alapképzés, levelező tagozat

Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet / Agrármenedzsment és Vezetéstudományi Tanszék

Belső témavezető: Dr. Kolta Dóra, egyetemi docens

A pedagógus munkakör egyik legfontosabb tényezője a kommunikáció. A kommunikáció segíti elő a sikeres oktatást és nevelést az intézmények színterén. A pedagógusoknak nem csak diákjaikkal, de a munkatársakkal és a szülőkkel is szoros kommunikációs kapcsolatot kell, hogy ápoljanak annak érdekében, hogy a tanulók megfelelően fejlődjenek. A dolgozatomban bemutatom, hogy különböző pedagógusgenerációba tartozó pedagógusok milyen módon, milyen eszközökkel és milyen stílusban kommunikálnak.

Az évek során a pedagógusok kommunikációja rengetegváltozáson ment keresztül és a mai napig is nagy léptekben formálódik, ezért is lehet az, hogy különböző pedagógusgenerációk különböző módokon és módszerekkel kommunikálnak. Diplomadolgozatom célja az volt, hogy megállapítsam, hogy mekkora is ez a kommunikációs különbség a hagyományos oktatási formákat alkalmazó pedagógusgenerációs és a modern oktatási formákat alkalmazó pedagógusgenerációk között. Kutatásom alapján megállapítottam, hogy a két generáció kommunikációs szokásai között a szülők felé nincsenek akkora eltérések, valamint, hogy mind a két csoport előszeretettel tartja a kapcsolatot online felületeken a szülőkkel. Kitértem emellett a pedagógusok kommunikációs stílusára és eszközeikre is a kérdőívem során. Itt megállapítottam, hogy min a két pedagógusgeneráció úgy gondolja, hogy érthetően és megfelelő stílusban kommunikál diákjaival, valamint különböző kommunikációs eszközökre milyen tudatosan próbálnak meg odafigyelni. Kitértem arra is, hogy a két pedagóguscsoport hogyan is vélekedik a kommunikációs különbségekről a munkaközösségeken belül. Ezalapján elmondható, hogy a modern és a hagyományos

pedagógusgeneráció kommunikációjában nincsenek nagy különbségek, erős kommunikáció alakult ki a munkatársak között az intézményekben. Mivel a pedagógusok számára a sikeres oktatás és nevelés a cél, ezért muszáj, hogy a kommunikáció megfelelően áramoljon mindenki felé. Összességében a kutatásaim eredményei alapján egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a két pedagógusgeneráció kommunikációs eszközeiben, stílusaiban és módszereiben nincsenek szignifikánsan nagy eltérések.

A kutatásom során a célt az volt, hogy megismerjem a két pedagógusgeneráció közötti kommunikációs különbségeket, valamint az, hogy megtudjam mely generációs csoport milyen módon és eszközökkel szeret kommunikálni a diákok, a szülők és a munkatársak felé.

2. sz. függelék: Hallgatói és konzulensi nyilatkozat

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Totyik Kincső (ZT52JK) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2023.04.30.

Belső konzulens

---

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

A diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Totyik Kincső
A Hallgató Neptun kódja: ZT52JK
A dolgozat címe: A pedagógusgenerációk közötti nyelvi különbségek vizsgálata
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Humántudományi és Szakképzési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizgabizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023.04.30.

Hallgató aláírása